

Naročnina mesečno 12 Lir, za inozemstvo 20 Lir — nedeljska izdaja celoletno 34 Lir, za inozemstvo 50 Lir. Ček. rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.349 za inserate. Podružnica: Novo mesto.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Izjaha vsak dan zjutraj razen posebnosti in dneva po prazniku.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Redakcija, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana. Telefon 4001—4005.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Abbonamenti: Mese 12 Lire; Estero, mese 20 Lire, Edizione domenica, anno 34 Lire, Estero 50 Lire. C. C. P. Lubiana 10.650 per gli abbonamenti; 10.349 per le inserzioni. Filiale: Novo mesto

SLOVENE

Vojno poročilo št. 564

Odbit napad na Bardio

Glavni Stan italijanskih Oboroženih Sil objavlja:

Sovražna pehota in tanki so brez koristi napadli trdnjavo Bardio.

Na bojišču pri Sollumu živahno delovanje topništva.

Italijanske in nemške oklepne enice so odločno ustavile močne oklepne skupine, ki so se razile proti našim silam na področju Ain el Gazale. Pri silovitih protinapadih so se zlasti odlikovali oddelki divizije »Breseia«. Sovražni poskusi, da bi motorizirani oddelki vdrli naprej, so prav tako bili razbiti. Zaplenjena so bila avtomobilska vozila in posadke.

Naše letalske sile so tudi včeraj bombardirale zbiranja sovražnih čet in motornih vozil. Pri El Agheili je bilo zadeto letalo vrste »Hurricane« in je treščilo na tla. Poleti sovražnih letal nad vasi v Gebbelu so povzročili nekaj smrtnih žrtev med domačim prebivalstvom.

Pozno zvečer dne 17. decembra je bilo na Taranto vrženih nekaj bomb, posledice pa ni bilo.

Naša podmornica, ki je vozila s seboj tudi 22 angleških ujetnikov-častnikov, se ni vrnila na svoje oporišče.

Rim, 18. dec. AS. Zadnja italijanska vojna poročila potrjujejo silovite napade in protinapade na področju Ain el Gazale. Poročila so tudi omenila, da pošilja sovražnik v boj nove čete in to najbrž novozelandske oddelke, ki so imeli v prvih dnevih ofenzive hude izgube in so bili nato reorganizirani, sedaj pa so jih poslali v najtežji in najbolj krvav odsek. Včeraj so italijanske divizije kakor vedno čudovito izpolnile svojo nalogo. Obnašanje čet, ki se vojskujejo že skoraj mesec dni, zasluži največjo pohvalo. Italijanske čete se upirajo sovražniku, ki je v premoči to čestilo in po sredstvih in sicer s silovito vztrajnostjo, pogumom in neomajnim zaupanjem. Vse enice tekmujejo z nemškimi enicami in se med italijanskimi in nemškimi četami razvija najpriskrnejše tovarištvo, ki ga ožiranje vojne še povečuje.

Zmagoviti boji italijanskih čet v Libiji

Dopisnik Stefania javlja: 15. decembra so bili posebno vroči boji. Sovražnik je vrzel proti našim postojankam nove motorizirane sile hoteč za vsako ceno prodreti dalje. V ta namen je napadel sedaj v enem, sedaj v drugem sektorju. Velike mase oklepnega orožja, ki ga je podpiralo topništvo in letalstvo, so ves dan pritiskale na odseke, ki so jih branile naše divizije. Toda sovražnik je povsod naletel na jekleno obrambo, ki so jo zgradile naše čete. Naši vojaki so prehajali v odločne protinapade in Angležem povzročili veliko škodo. 15. decembra bo ostal eden najslavnejših dni za naše hrabre divizije, ki že ves čas v Marmariki kažejo, da imajo hrabro srce in živce na svojem mestu. Ena naših divizij je razrušila velik sovražni oklepni oddelek in ujela tudi ujetnike. Neka druga divizija je uničila nad sto sovražnih tankov. Uničila je tudi sovražne baterije in zajela ujetnike. Neka druga enota je odbila tri sovražne napade, prešla v protinapad, zažgala sovražna vozila in ujela posadke. Tudi neka druga divizija je odbila vse sovražne napade in obdržala vse svoje postojanke. Italijansko-nemško letalstvo je odlično podpiralo boj na zemlji in povzročilo veliko škodo nasprotniku. Nemci so sestrelili šest letal.

Sožalje generala Kleista

Berlin, 18. dec. AS: Ko je bila objavljena južna smrt italijanskega generala Uga de Carolisa, pehotnega poveljnika divizije »Torino«, je general Kleist na sledeči način izrazil sožalje poveljniku italijanskega ekspedicijskega zbora generalu Messeju: »Ob priliki slavne smrti generala De Carolisa, ki je padel v skupni borbi proti boljševizmu, izražam Vaši Ekscelenci globoko sožalje. Zmaga naših zveznih armad, za katero je poročilo napadalna silnost vaših čet, bo maščevala visoko žrtev njegove smrti.« — Kleist.

Angleška križarka potopljena

Rim, 18. dec. AS. Uradno poročilo angleške admiralitete pravi, da je bila na Atlantiku potopljena angleška križarka »Dunedin«. Križarka se je potopila. Križarka je bila dograjena v letu 1919 in je imela 4850 ton. Vozila je na krovu šest topov po 152 mm in tri protiletalske topove po 102 mm, štiri po 47 mm, štiri 40 mm in sicer protiletalske, osem protiletalskih strojne in 12 torpednih cev po 533 mm. V mirni dobi je posadka štela 462 moških.

Med Bolgarijo in Turčijo ni nobenih spornih vprašanj

Sofija, 18. dec. AS. Dnevnik »Utro« objavlja članek, ki je bil očitno narekovan od pristojne strani. Članek obravnava razmerje med Bolgarijo in Turčijo. List piše med drugim:

Sedaj se je tudi Japonska postavila na stran Italije in Nemčije in to za odločni boj proti tistim, ki so si krivično prilastili nadoblast nad svetom. Angleška in ameriška propaganda pa je sedaj povečala svoje delo in širi po svetu izmišljena in neresnična poročila. Ze nekaj dni angleški radio zahteva da Bolgarija obenem z Nemčijo pripravi nastop proti Turčiji. Bolgarija bi naj izrabila dejstvo, da sta Anglija in Amerika zaposleni v spodnji Aziji in zato bi Bolgarija napadla Turčijo.

Japonsko prodiranje na Malajskem polotoku

Singhaj, 18. dec. AS. Japonska letala so ponovno bombardirala letališče Victorio v Birmaniji.

Rim, 18. decembra. AS: Londonska radijska postaja je objavila, da so japonske čete sedaj približno deset milj severno od Penanga, ki je v veliki nevarnosti, kakor je to sam priznal guverner v Singapurju. Londonski radio tudi poroča, da uporabljajo Japonci v bojih v severnem delu Malajskega polotoka tanke, v katerih je samo po en vojak.

Rim, 18. decembra. AS: Londonski dopisnik lista »Neue Zürcher Zeitung« piše, da se v Londonu zavedajo, da je Indija v veliki nevarnosti, ta nevarnost pa je še večja zaradi notranjih nemirov in pa zaradi tega, ker je delovanje posameznih vlad v Indiji nezadostno, prav tako pa angleška vlada ni držala svojih obljub, ki jih je dala Indijcem. Nevarnost za Indijo se širi skozi Birmanijo, ki tudi ni zadovoljna z Angleži, ker ti niso upoštevali njenih narodnih zahtev.

Japonsko vojno poročilo

Tokio, 18. decembra. AS: Odsek za kopno vojsko pri japonskem cesarskem glavnem stanu objavlja, da se japonske čete, ki so se izkrcale v Appariju na severu otoka Luzona, zasedle sovražno oporišče in prodirajo proti jugu, neka druga japonska kolona pa lomi odpor na severozahodni obali istega otoka. Druge japonske čete, ki so se izkrcale na jugu Luzona, prodirajo proti severu, potem ko so zasedle področje, ki je severozahodno od Legaspija.

Pri Hongkongu japonske čete nadaljujejo s svojimi napadi.

Na Malajskem polotoku so japonske čete zasedle Victoria Point, letalsko oporišče v Birmaniji, sedaj pa prodirajo proti ožini Kra. Druge japonske čete prodirajo iz Singore in Kota Bahruja, potem ko so uničile angleške motorizirane čete.

Sovražno letalsko delovanje je bilo zelo skromno in le malo letal se še upira na Filipinih, ker so Japonci povzročili prevelika razdejavanja na ameriških letališčih. Na Malajskem polotoku in v Birmaniji pa japonska vojna letala vkljub slabemu vremenu razdirajo sovražne postojanke.

Poveljnik ameriškega brodovja na Tihem morju odstavljen

Rim, 18. dec. AS. V Washingtonu je bilo uradno objavljeno, da je bil admiral Kimmel razrešen svojih dolžnosti kot poveljnik vojnega brodovja na Tihem morju.

Stockholm, 18. dec. AS. Izvedelo se je, da je bil za naslednika admirala Kimmela imenovan podadmiral Nimitz. Doktor Nimitz na pride na Havaje, bo poveljeval brodovju admiral Pye, ki je bil dosedaj podpoveljnik brodovja na Tihem morju. Podadmiral Nimitz je bil dosedaj v mornariškem ministru. Za novega poveljnika ameriških letalskih sil na Havajih je bil imenovan general Emons, dosedanj poveljnik general Shorts pa je bil odstavljen.

Izpmembe v angleškem poveljstvu na Malajskem polotoku

Stockholm, 18. dec. AS. Göteborgski dnevnik je prejel iz Londona poročilo, da se pripravljajo velike spremembe v poveljstvu angleških kopnih, po-

morek in letalskih sil na Malajskem polotoku. Te izpmembe so potrebne, da se prepreči nadaljnja presenečenja.

Japonska ne misli zasesti Macaa

Tokio, 18. dec. as. Japonski vladni krogi odločno zanikajo novice, ki jo je razširila neka angleška agencija, češ da nameravajo Japonci zasesti portugalski Macao. Isti krogi izjavljajo, da ima ta manever samo ta cilj, da bi zanesel zmedo v dobre odnose med Portugalsko in Japonsko.

Japonska trgovska mornarica pod vojaškim poveljstvom

Tokio, 18. decembra. AS: Po radiu je imel govor prometni minister Toraima, ki je govoril o vojni v Vzhodni Aziji in o pomorskem prometu. Minister je poudaril, da bo zmagaz izpolnjena z dejstvom, da bo japonska trgovska mornarica prevzela nadzorstvo nad Tihim morjem. Minister je razložil razloge in cilje zapolnje japonskega trgovskega brodovja in je razložil, zakaj so posadke trgovskih ladij bile podrejene častnikom japonske vojne mornarice. Ker imajo Japonci nadzorstvo na morju in v zraku, japonska trgovska mornarica v sedanjih vojni ni imela mnogo škode. Minister je zaključil s tem, da je poudaril, da se je tonaža japonskega trgovskega razmerja od začetka vojne na Kitajskem do danes povečala in vlada je poskrbela za to, da bi trgovsko brodovje zagotovilo dovoz potrebnih prebivalstvu.

Dosedanji japonski uspehi

Izjava generala Toja

Tokio, 18. dec. AS. Novo uradno japonsko sporočilo našteva naslednje izgube, ki so jih Japonci povzročili nasprotniku od začetka vojne pa do 16. decembra:

Vojne ladje:

Oklepnic potopljenih 5, hudo poškodovane 4; letalonosilca potopljena 1, križarke hudo poškodovane 4; rušilec potopljen 1, poškodovan 1; podmornici potopljene 2, hudo poškodovane 1; pomorska ladja hudo poškodovana 1; topničarka potopljena 1, hudo poškodovana 1, zajeta 1; minolovec potopljen 1; spremljevalna ladja potopljena 1; torpedni čoln potopljen 1.

Trgovske ladje:

Velik parnik potopljen 1, hudo poškodovan 4, prevozniki parniki zajeti 4, potopljenih 40, majhnih parnikov zajetih 380.

Letala:

Sestreljeno 101, od tega 7 velikih, uničenih na tleh 363, torej skupno 464.

Škoda prizadejana Japonci pa je naslednja:

1 lahka križarka malo poškodovana, a ne tako, da bi ne mogla nadaljevati operacij; minolovec potopljen 1, poškodovan 1; letal pogrešajo 43, med njimi tista, ki so se udeležila potapljanja velikih oklepnic.

Tokio, 17. dec. AS. Japonski minister general Tojo je kot vojni minister danes v parlamentu podal poročilo o vojaškem poročilu. Sre-

Avstralija vznemirjena

Singhaj, 18. dec. AS. Avstralski ministrski predsednik John Curtin in zunanji minister Evatt sta v zbornici imela govore, da bi pomirila razburjenje med Avstralcji zaradi razvoja vojnih dogodkov na Pacifiku. Zunanji minister je izjavil, da je Avstralija v veliki stiski in da potrebuje pomoči sedaj od vseh tistih, katere je do sedaj podpirala. Ministrski predsednik pa je naglašal, da Avstralija predvsem potrebuje letalstva in je treba povečati letalsko proizvodnjo. V ta namen je treba znižati proizvodnjo tistih reči, ki niso neobhodno potrebne. Izjavil je dalje, da upa, da bo mogoče skoraj poslati avstralske čete na Malajo v pomoč britanskim četam. Obžaloval je velike izgube, ki sta jih utrpeli ameriška in angleška mornarica na morju, zaradi česar ima sedaj sovražnik odprto pot proti jugu.

Iz drugega vira javljajo, da posadka na Malaji nujno prosi letalskih okrepitev. V Singapurju manjka predvsem lovskih letal. Pravijo tudi, da je avstralska vlada zahtevala v Kairu, da se vrnejo domov avstralske čete, ki se bore na Bližnjem vzhodu.

Novih deset milijard za ameriško oborožitev

Buenos Aires, 18. dec. AS. Iz Washingtona poročajo, da je odobren zakonski načrt za kredit nadaljnjih deset milijard dolarjev za oborožitev.

Ča je, je dejal, da sta vojska in mornarica v najboljšem sodelovanju uspešni sovražnika presenetili v napadih in tako ustvariti ugodne pogoje za nadaljnje vojaško delo. Zaradi teh začetnih uspehov je tudi vojski stajalo slo izpod rok pri izkrcavanju čet na raznih točkah. Na malajskem odseku je Anglija po dolgi in težavni pripravi začela politično stiskati Tajsko, naposled pa so v noči na nedeljo v zaščiti teme angleške čete celo prekoračile tajske meje.

Japonska vojska in mornarica pa sta v ponedeljek zjutraj izkrcali svoje sile na raznih točkah malajskega polotoka, in sicer pred očmi britanskih pomorskih sil, ki so bile zbrane ob neki južni točki polotoka. Po vročih bojih so japonske čete zavzele neko letališče in tako pripomogle, da se je še več kopnih sil izkrcalo. Vse te čete zdaj lomijo trdnjavni britski odpor. Dne 12. decembra so naleteli na motorizirano britsko divizijo, a so jo po hudem boju dočela uničila. Medtem pa so se japonske letalske sile kljub zagritemu odporu polastile britskega letalskega oporišča. Do nedelje so japonska letala sestrelila in uničila 133 nasprotnikovih in s tem letalskim silam na malajskem polotoku prizadejala smrtne udarce.

Osvojitev Singapora bo pa zahtevalo mnogo časa, ker je treba upoštevati velikanse utrdbe, ki so jih tod Angleži gradili leta in leta na tej najvažnejši točki vzhodne Azije. Poleg tega pa je tu tudi ozemlje precej težavno, saj se raztezajo tod ogromni pragozdovi v dolžini kakih 700 km.

Japonske čete so se izkrcale na tajskem odseku po zaključitvi pogodb med Japonsko in Tajsko, ki sta jo glede prehoda japonskih čet sklenili 8. decembra. Do izkrcanja je prišlo v tajskem zalivu, medtem pa so druge japonske sile, ki so bile zbrane ob zahodni meji francoske Indokine, začele mirno korakati v smeri proti Bangkoku, kjer jih je tajsko prebivalstvo prisrčno sprejelo.

Na filipinskem odseku so japonske zračne in pomorske sile naperile svoje zmaganostno delovanje proti sovražnikovemu letalstvu. Naši napadi so bili tako uspešni, da se je že pot rehl dneh od početka vojne japonskim četam posrečilo izkrcati se naprej v severnem delu otoka Luzona, a dva dni nato je v južne predele. Obe skupini korakata zdaj v podobni klesči proti Manili ter podirata pred seboj vse sovražnikove obrambne naprave, da bi zasedli ves otok, o katerem so Amerikanci tako glasno govorili, da je neosvojljiv.

Sijajni uspehi na Filipinih in na otoku Guam so posebnoma važni glede na to, da je bil s temi zmaganimi strti obroči okrog Japonske in da so s tem ustvarjeni zelo ugodni pogoji za končno zmago proti Angliji in Združenim državam.

Na kitajskem bojišču pa japonske ekspedicijske sile še naprej pritiskajo na preostale čete Cunkingja.

Končno je ministrski predsednik še omenil japonsko izkrcanje na Borneu in trden sklep Mandžukua, da bo okrepil svoje severne obrambne postojanke za vsako ceno.

Cenzura v Ameriki

Stockholm, 18. decembra. AS: Dopisnik lista »Aftonbladet« poroča iz Washingtona, da je Roosevelt včeraj uvedel preventivno cenzuro vseh poročil, ki se objavljajo po Ameriki. Roosevelt je obenem povabil ameriško prebivalstvo s posebnim proglasom, da naj razume njegov ukrep. Javno mnenje pa je s tem ukrepom vendarle precej nezadovoljno.

Milijon žena v Ameriki mobiliziranih

Stockholm, 18. dec. as. Iz Washingtona poročajo, da pripravila vlada zakon, ki določa, da bo mobiliziranih milijon žena, ki bodo služile v različnih civilnih javnih službah med vojno. Na ta način bi naj bilo milijon mož na razpolago za ameriško oboroženo silo.

Obsežni letalski napadi na vzhodnem bojišču

Nemško vojno poročilo

Hitlerjev glavni stan, 18. dec. Nemško vrhovno poveljstvo objavlja:

Zaradi naših letalskih napadov na srednjem delu vzhodnega bojišča je včeraj sovražnik imel znova velike izgube v moštvi, tankih in prevoznem gradivu. Zahodno od zaliva Kandalakša so bojna letala bombardirala železniške cilje na progi proti Murman-ku in neko letališče.

Ponoči so letala bombardirala na angleški vzhodni in jugozahodni obali pristaniške naprave. V Severni Afriki večerji ni bilo večjih bojov. Na vodah v Cirenaiki so nemška bojna letala napadla večjo skupino angleškega ladjevja in z dvema zračnimi torpedi zadela veliko križarko. Nemški loveci in protiletalsko topništvo je sestrelilo sedem angleških letal.

Pri nočnih napadih angleškega letalstva na zasedeno zahodno ozemlje je sovražnik izgubil štiri bombnike.

V času od 10. do 16. decembra so skupine nemških letal in enice nemške vojne mornarice sestrelile 74 letal, od tega 52 nad Sredozemskim morjem in Severno Afriko. V istem času smo v boju proti Angliji izgubili 17 lastnih letal.

Nameni take propagande so jasni. Turčija naj začne sumničiti Bolgarijo, nato pa se naj pusti epeljati v angleško in ameriško past.

Znano pa je, da ni med Turčijo in Bolgarijo nobenih spornih vprašanj. Bolgari nečejo ničesar od Turkov, Turki pa ne zahtevajo ničesar od Bolgarov. Oba naroda bosta imela največje korist od tega, če se vojni požar na Balkanu ne širi. Turčiji ne grozi z bolgarske strani nobena nevarnost, pa tudi sami smo prepričani, da nam nobena nevarnost ne grozi s turške strani. Turčija še nikdar ni padla v mreže angleške propagande in se ne bo zalepela niti tokrat. V Ankari ne ljubijo pustolovščin, prav tako pa jih ne ljubi Sofija.

Smrt nemškega topniškega generala pred Harkovom

Berlin, 18. dec. AS. Malo pred zavzetjem Harkova je padel nemški general Bernecker, poveljnik topništva pri nekem armadnem zboru. Po osvojitvi Poltave je prevzel poveljstvo nad neko pehotno divizijo, na čelu katere se je udeleževal napadov na največje ukrajinsko mesto. Ko se je pomikal proti neki prednji postojanki, je njegov avtomobil zadel na mino in se razletel.

Ekse. Grazioli v kirurški kliniki na obisku v otroški sobi

Živilske nakaznice in dodatni deleži za januar

Važno pojasnilo o ureditvi in izdajanju živilskih nakaznic ter dodatnih deležev

Ljubljana, 16. decembra.

Informirali smo se na pristojnem mestu glede živilskih nakaznic za januar ter smo dobili v zvezi z okrožnico Prevođa III/1 — št. 1020/3, ki ureja vprašanje prehrane v januarju, sledeča pojasnila:

Ker je za januar priznana pravica do dodatnega obroka trem novim vrstam upravičencev (delavcem, ki opravljajo najtežja dela, zavodajem in nosečim ženskam), je bilo treba dosedanj način treh vrst nakaznic spremeniti in uvesti navadno (osnovno) živilsko nakaznico za vse upravičence ter posebej dodatno živilsko nakaznico za delavce.

Navadna nakaznica (za meso Ljubljano rumenkaste barve, za vse druge občine pa zelenkaste) je po svoji obliki in po količini racioniranih živil enaka navadni decembrski nakaznici in jo bodo dobili vsi upravičenci brez razlike, torej tudi vsi delavci.

Dodatna nakaznica (rdečkaste barve za vse pokrajine) je sestavljena iz treh enomesečnih kuponov (I, II, III) za kruh ali moko, ter dveh kuponov (vsak po 300 gramov) za riž in testenine. Vsak enomesečni kupon za kruh (ali moko) je sestavljen iz 31 enodnevnih »okencev«, označenih s črkama S—D. Okence predstavljajo 100 gramov kruha ali 85 gramov krušne moke ali 150 gramov koruzne moke. Enomesečni kupon I, II ali III predstavlja torej 3,1 kg kruha, oziroma ustreza eno količino moke. Dodatna nakaznica bo vsajljavna samo obenem z glavo navadne živilske

nakaznice in bo morala imeti vpisano na zato določenem mestu številko navadne nakaznice ter podpis lastnika nakaznice; drugi podatki pri dodatni nakaznici odpadejo.

Dodatno nakaznico bodo prejeli — poleg navadne živilske nakaznice — naslednji upravi-

čenci: s kuponom I ročni delavci; s kuponom I, II in za riž ter testenine težki delavci; z vsemi kuponu pa najtežji delavci.

Količine živil, ki pripadajo posameznim upravičencem in način, kako jih bodo nabavljali, je razviden iz naslednje razpredelnice:

Zap. št.	Vrsta potrošnikov	Kruh		Riž	Te- ste- nina	Hrana maščobe			Slad- kor	Milo	Način preskrbe	
		k u- na	ko- ruza			masl	sani- ni	elje				
dnevno		mesečno										
gramov						el	gramov					
1	Navadni	200	170	300	1200	800	200	100	10	500	150	z nav. živ. nak.
2	Ročni delavci	300	255	450	1200	800	200	100	10	500	150	z " in dodat. (I
3	Težki delavci	400	340	600	1500	1100	200	100	10	500	150	z " " (I, II)
4	Najtežji delavci	500	425	750	1500	1100	200	100	10	500	150	z " " (I, II, III)
Posebni dodatki,												
razen gornjih živil prejemajo upravičeni še												
5	Zavodarij (gojenci zavodov, kolektivov, šolske kuh. — za vsa otroka in vsak otrok dan	100	85	150	—	—	—	—	—	—	—	s pos. b. nakazilom s poseb. nakaz. za dneve ko kuhinja posluje s poseb. nakaz. ali dodatno nakaz. (I)
6		50	42.5	75	50 gr. dnevn.	1/2 dnevn. obroka			—	—	—	
7	Noseče žene	100	85	150	—	—	—	—	—	—	—	

Za prejem posameznih vrst nakaznic so sledeči pogoji:

1. Navadno živilsko nakaznico dobe vsi upravičenci. Člani ene družine, katere glavar ali član ima v zalogi katero od racioniranih živil, dobijo nakaznico brez odrezkov za ta živila.

Pridelovalci krušnih žit, ki imajo zalogo ali katerim Prevod še ni ugodno rešil prošnjo za izdajo nakaznic, ne dobijo odrezkov za kruh ali moko, riž in testenine.

Pridelovalci ali zalagarji maščob, oziroma oni, ki so klali prašiča, ne dobijo odrezkov za maščobe.

2. Poleg navadne živilske nakaznice dobe še dodatno nakaznico:

a) Z enomesečnim kuponom za kruh S—D I: ročni delavci. Sem spadajo vse osebe obojega spola, ki se preživljajo od svojega ročnega dela, najeti delavci obojega spola, ki opravljajo ročna dela fizičnega značaja ali težakih dela v domačih gospodarstvih: stražniki, vratarji, čuvaji, dninarji, gospodarsko-poljski posli (hlapi, dekle), sluge po pisarnah itd.; obrtniki obeh spolov, če se osebno bavijo z izvrševanjem svoje obrti; mojstri in delavci, zaposleni v delavnicah ali tovarnah z lažjimi opravili, nadzorniki nad stroji v pogonu itd.; zaposleni grafičarji razen črkostavcev in linotipistov; šoferji osebnih avtomobilov; trgovsko pomožne osebe; stalni gozdni, lovski in nočni čuvaji; osebe, ki vršijo stalno (redno) nočno službo v razvrstitvah vsaj 8 krat mesečno (policijska, železniška, pošta), pri čemer je mišljena pod izrazom »nočna služba« služba po polnoči, ne pa »večerna služba« pred polnočjo.

b) Z enomesečnim kuponom za kruh I in II ter s kuponoma za riž in testenine: težki delavci. Semkaj spadajo samo osebe moškega spola, ki redno opravljajo tako fizično delo, ki zahteva znatno več porabe telesne moči, kot navadno delo. Težki delavci pa ni oni, ki opravljajo težko delo samo začasno ali le par ur dnevno ali samo nekaj dni v mesecu.

Na splošno se smatrajo za težke delavce oni moški, ki se redno osebno bavijo s prevoznim ali raznašanjem, nakladanjem ali skladiščenjem težkega materiala ali predmetov (v kolikor ne spadajo med najtežje delavce) ter napornimi fizičnimi deli. Med raznašalce spadajo tudi poklicni postrežniki in poklicni pismonoše (za pisma, pakete in brzojavke).

Posebej pa se smatrajo za težke delavce v raznih panogah industrije: delavstvo zaposleno v lesni in gradbeni industriji (zidarji, tesarji, krovci, kopači in tlačilci terena, podalci, mineri, železarji itd.) — v kolikor ne spadajo med najtežje delavce; delavstvo zaposleno pri pečenju in obdelavi s trajnim ognjem v kovinarski industriji in mehaniki (kovači, kurjači in strojniki pri parnih strojih); premogari; delavstvo zaposleno v železniških, tramvajskih in avtomobilskih delavnicah in na progah; vlakovođe in strojevođe pri železnici, tramvajski vozniki, šoferji tovornih avtomobilov in avtobusov; železniški, tramvajski in avtobusni sprevodniki; delavstvo v električnih, plinarnah in vodovodih ter pri edinicah za vzdrževanje in napeljevanje zunanega omrežja elektrike, telefona, plina in vode; delavstvo zaposleno v papirni, kemični, cementni, opekarški, keramični, steklarski in emajlni industriji; delavstvo, zaposleno v strojnarnah in tovarnah raznih industrijskih izdelkov (v kolikor ne spadajo med ročne delavce); delavstvo, zaposleno pri kamnosekih, v kamnolomih in gramoznih jamah, v hladilnicah (pri klavnicah in pivovarnah), v mlinskih, v luščilnicah riža, gnetilci testa, (delavci, ne obrtniki); zaposleni črkostavci in linotipisti; delavstvo v stalni službi pod težjimi zdravstvenimi pogoji pri industrijskih strojih in napravah, njihovem vzdrževanju v obratu in čiščenju (v kolikor ne spadajo med ročne delavce); dezinfektorji; organi finančne kontrole (ne uradniki), ki redno opravljajo vsakodnevno terensko službo; poklicni gasilci.

c) celo dodatno nakaznico dobe najtežji delavci. Semkaj spadajo: rudarji in vobče delavci,

ki so zaposleni v notranjosti rudnika (pod zemljo) pri izvajanju ali prevažanju rud ali stavbnega materiala; delavci, ki so zaposleni pri gradnji predorov; delavci, zaposleni v prostorih s stisnjenim zrakom; drvarji, ki sekajo les, ga predelujejo in prevažajo na mestu sečnje ter razkladalci, ki navadno prenašajo z rokami ali na ramenih bremen, ki niso lažja od 100 kg.

Za prejem dodatne nakaznice je prvi pogoj, da tisti, ki reflektira na tako nakaznico, resnično v dotičnem mesecu tudi osebno opravlja ona dela ali opravila, katere mu dajejo pravico na večji obrok hrane. Do teh nakaznic nimajo pravice brezposelni in oni, ki so po poklicu sicer obrtniki ali delavci, pa se osebno redno s tem poslom ne bavijo. Še posebej se poudarja, da se dodatne nakaznice ne more in ne sme zahtevati samo na podlagi nakaznice prejšnjega meseca, temveč je za prejem dodatne nakaznice v januarju veljavna poleg izdanih predpisov samo vrsta dela ali zaposlenosti dotičnega upravičenca, ne oziroma se nato kakšno nakaznico je imel prejšnje mesece.

Razen tega do dodatne nakaznice nimajo pravice pridelovalci krušnih žit z zalogo, oziroma oni upravičenci, ki imajo zalogo moke za najmanj 1 mesec.

3. a) Kdo dobi dodatno nakaznico za ročnega delavca, odločajo preskrbovalni uradi na podlagi svojih podatkov, za kar so odgovorni Prevodi.

b) Da dobijo kdo posebno nakaznico za težkega ali najtežjega delavca je pa potrebna prijava tistega podjetja ali tvrdke, ki zaposluje delavstvo, našeto v točki 2b) in 2c). Za to prijavo ne obstoji poseben obrazec, temveč napravi vsako podjetje za vsak mesec poseben seznam v tistem mesecu zaposlenih posebej težkih in posebej najtežjih delavcev in sicer ločeno za vsako obdobje, iz katere so delavci. Prijava težkih delavcev se mora napraviti v enem primerku, prijavo najtežjih delavcev pa v dveh primerkih. Te prijave (sezname) morajo odposlati podjetja takoj, najpozneje pa do 23. decembra pristojnim občinam (preskrbovalnim uradom). Sezname morajo vsebovati naslednje podatke:

1. Priimek, ime in očetovo ime delavca
2. Rojstni datum in rojstni kraj
3. Sedanje bivališče (točen naslov)
4. Natančen opis dela, ki ga opravlja in koliko ur dnevno.

Na enem seznamu morajo biti vpisani vsi delavci podjetja, ki stanujejo v isti občini.

Vsi podatki v seznamu morajo biti absolutno točni in resnični ter za isto osebno odgovarjajo predstojnik (sef) urada, podjetja, tvrdke itd. Opozarjajo se pa podjetja, tvrdke itd., da v interesu svojega delavstva izpolnijo sezname točno, ker pomanjkljivo izpolnjeni ali prepoznani poslani sezname ne bodo upoštevani!

Prijava (seznam) težkih delavcev rešuje preskrbovalni urad; obe prijavi (izvirnik in dvojni); najtežjih delavcev pa pošljejo preskrbovalni uradi v rešitev Prevoda.

Potrdila, ki jih nekateri delodajalci še vedno izročajo svojim delavcem, so neveljavna in jih preskrbovalni uradi ne bodo upoštevali. Merodajna je edina prijava kot je zgoraj omenjeno.

4. Od 1. januarja dobe zavodarji dnevno 100 gramov kruha ali odgovarjajočo količino moke — poleg količin, ki so določene za navadne potrošnike. Pod imenom »zavodarji« je treba razumeti dijakne in dijakinje, ki žive zaradi študija v raznih zavodih, konviktih, kolegijskih in podobnih ustanovah.

Obroke racioniranih živil, ki jim pripadajo, nabavljajo upravitelji zavodov s posebnimi mesečnimi nakazili. Ta posebna nakazila izda preskrbovalni urad na podlagi vsakomesečno predloženega seznama (v dvojniki) stalnih notranjih gojencev. Upravitelj zavoda je osebno odgovoren za resničnost in pravilnost navodov v seznamu.

Za otroke, ki se hranijo v šolskih kuhinjah, je določen dodatni obrok racioniranih živil za dneve, kadar šolska kuhinja posluje, in sicer 50 gr kruha (ali ustrežajoča količina krušne ali koruzne moke), 50 gr riža ali testenine in polovica dnevnega obroka maščob (okrog 6,5 gr). Ti otroci dobe v šolskih kuhinjah kosilo; nadzorstvo nad poslovanjem kuhinj vodi GILL.

6. Poseben dodatni obrok dnevno 100 gr kruha (ali odgovarjajoča količina krušne oz. koruzne moke) je dovoljen nosečim ženam od dopolnjenega petega meseca pa do poroda proti predložitvi posebnega potrdila (obrazec se dobi brezplačno pri vsakem preskrbovalnem uradu). Na to potrdilo, ki velja za ves čas do poroda, izda preskrbovalni urad vsakomesečno za ves mesec ustrežajoča živila s posebnim nakazilom oz. z dodatno nakaznico S-D I.

Delitev živilskih nakaznic mora biti končan vsak mesec najpozneje do 10. v mesecu za tekoči mesec. Kdor do tega roka ni prejel nakaznic in je tudi ni reklamiral do tega dne, izgubi pravico do živilske nakaznice za dotični mesec! Po tem roku bodo upoštevali preskrbovalni uradi samo prijave novo priseljenih iz drugih pokrajin kraljevine ali iz inozemstva. Pri preselitvi iz ene občine v drugo pa mora predložiti potrošnik v novi občini potrdilo dotičnega preskrbovalnega urada, da je v stari občini črtan iz seznama upravičencev živilskih nakaznic, sicer mu novi preskrbovalni urad ne bo izdal živilske nakaznice za prihodnji mesec.

Indija je za Angleže nevarna smodnišnica

Bangkok, 18. dec. AS. Angleški minister Amery je v Londonu izjavil, da so meje Indije v Suez in v Singapuru. To izjavo indijski revolucionarni krogi v Bagdoku živahno komentirajo in isti krogi s silnim zanimanjem spremljajo dvoboj med Japonsko in Anglijo.

Ta izjava angleškega ministra za Indijo Ameryja je v zvezi s poročili, ki so v London prispela o položaju v Indiji in o razpoloženju posameznih vlad v Indiji. Vsa ta poročila pa potrjujejo, da bo na Indijo zelo vplivalo dejstvo, če bi se japonska mornarica in Japonci pojavili na Indijskem oceanu. Kajti v vsej Indiji tli plamen pod pepelom. Angleška vlada se trudi, da bi zboljšala notranji položaj v Indiji in kliče na tisoče in tisoče delavcev na delo v tovarne vojne industrije. Angleška vlada je tudi spustila na svobodo več sto političnih ujetnikov. Toda vse to razvoja v Indiji ne more več ustaviti. Indijski množice sovražijo Angleže in Indija ima plast intelektualcev, ki že več

let izpodjedajo temelje angleškega nasilja v Indiji. Indijsko ljudstvo je razočarano in trpi zaradi tega, ker tujec že več sto let tlač domovino Indijcev. Sedaj postaja indijsko prebivalstvo pozorno, ko se bliža grmenje topov. Indija je velika smodnišnica in pri tej smodnišnici Angleži ne bi smeli pustiti ognju približati se. Gorje, če se vname samo en sod smodnika. Če pade Singapur, tedaj se bo takoj vnel tako zvani vulkanski del Indije, in sicer tako zvana budistična Indija. Če pa se bodo zastave Osi pojavile na zahodu, tedaj se bo dvignil ves muslimanski del Indije.

Revolucionarne indijske skupine v Bangkoku so obveščene, da je položaj v Birmaniji tak, da morajo biti Angleži tamkaj zelo opretni in da se morajo izogibati slehernemu izzivanju. Zato se razume, zakaj so se Japonci odločili za napad na Birmanijo s Tajsko, dočim so mnogi pričakovali, da bo indijsko-angleška vojska vdrla na tajsko ozemlje.

Pavelič in njegovo spremstvo sprejeto pri Vojvodu Spoletskem

Rim, 18. dec. AS. Kr. Vis. vojvoda Spoletski je na svojem sedežu v Firenzi včeraj sprejel Paveliča in njegovo spremstvo, prihajajoče iz Benetk. Kr. Vis. vojvoda in vojvodinja Spoletska sta pridržala hrvaške goste pri kosilu. V Paveličevem spremstvu so bili zunanji minister dr. Lorković, finančni minister dr. Košak, pravosodni minister dr. Puk, državni podtajnik za javno varnost Kvaternik, hrvaški poslanik v Rimu dr. Perić, italijanski poslanik v Zagrebu Casertano, poveljnik telesne straže major Lisac ter prvi tajnik italijanskega poslanstva v Zagrebu.

Poglavnik se je vrnil v Zagreb

Firenze, 18. dec. AS. Včeraj popoldne se je poglavnik v spremstvu svoje hčerke in ostalih članov hrvatskega zastopstva sprehajal po mestu, kjer ga je meščanstvo s simpatijami pozdravljalo. Nato se je podal na postajo, kjer so se zbrale ugledne osebnosti, s katerimi se je pogovarjal v svojem vagonu. Zvečer je vlak s poglavnikom in njegovim spremstvom krenil nazaj v Zagreb. Ob oknu svojega vagona je poglavnik z dvignjeno roko pozdravljali zastopnike oblasti in se zahvaljeval tako za pozdrave potnikov.

Seja romunske vlade

Bukarešta, 18. dec. AS. Pod predsedstvom maršala Antonescuja je bila seja vlade. Na seji je bilo sklenjeno, da se lahko kmetijski proizvodi svobodno izmenjavajo med pokrajinami, ki so bile nedavno priključene, in domovino. Prav tako pa so bile ukinjene vse omejitve za potovanja v te pokrajine. Zaradi teh odredb je promet med Besarabijo, Bukovino in ostalimi deli države reden in neoviran.

Posveti v Lizboni

Lizbona, 18. dec. AS. Glavni tajnik v portugalskem zunanjem ministertvu je imel zelo dočig razgovor z japonskim poslanikom.

Predsednik vlade Salazar je odpoval v Balen, kjer je imel dolg razgovor s predsednikom republike generalom Carmono.

Kako so bile potopljene angleške ladje po angleškem poročilu

Berlin, 18. decembra. AS. Dopisnik londonskega Daily Expressa, ki se je v trenutku katastrofe obeh angleških oklopnih »Repulse« in »Prince of Wales« nahajal na krovu ladje »Repulse«, je svojem listu poslal poročilo o tem dogodku.

Po njegovem poročilu sta bojni ladji v ponedeljek v močnem spremstvu rušilcev zapustili Singapur. Imeli sta nalogo, da napadeta japonske transportne ladje in japonske vojne ladje, ki so bile na poti na Malajski polotok. Poveljstvo je mislilo, da bo mnogoče doseči Siamski zaliv, ne da bi japonske ladje to opazile. Zaradi tega so napravile tudi večji ovinek. Toda v torek so naenkrat opazili devet japonskih mornariških letal na obzorju, katerim sta se pridružili še dve letali. »Prince of Wales« je pričel streljati na neko posamično letalo. Japonci se niso menili za rušilce, ampak so

svoj napad usmerili na bojni ladji, ki sta streljali z vsemi protiletalskimi topovi na japonske letalce. Japonci so se tedaj obrnili in pričeli umikati. Naenkrat pa se pojavijo pet nizko letajočih japonskih letal, ki so usmerjala naravnost proti oklopnici. Tudi ta letala je topništvo preganalo, toda v tem trenutku je »Repulse« pretresla močna eksplozija. Prišel se je japonski napad iz velike višine, gotovo okrog 5000 m. Prva bomba je pomenjala poln zadetek na oklopnici. Zdal se je izkazalo, da sta oba napada v nizkem poletu bila le vojna zvijača, hoteč obrniti vso pozornost Angležev na nizko letajoča letala, medtem ko se je glavni napad mnogih letal izvršil iz velike višine. Trenutek potem pa je sledilo še drugo presenečenje. Naenkrat so mornarji levo in desno zapazili nova letala, ki so čisto nizko letela in že prišla v blizino do 1000 m. Protiletalski ogenj je bil na-

ravnost besneč. Ta letala, ki so se tako neopazno prikradla od leve in desne, pa so bila torpedna letala, ki so takoj pričela metati torpida proti oklopnici. Eno torpido je zadelo oklopnico »Prince of Wales« pri krmilu in ga uničilo.

Ob 12.20, pripoveduje dalje dopisnik, se je pojavila nova skupina japonskih letal v obliki velikega kroga. »Prince of Wales« je bil že toliko poškodovan, da je ležal močno postrani. Japonci so videli, da se velikan ne more več braniti. »Repulse« mu je prihitela na pomoč brez ozira na lastno varnost in je z vsemi topovi branila dragocenega ranjenca. Toda nekaj trenutkov pozneje je že drugi torpido eksplozirala ob oklopnici in kmalu potem še tretji in četrti. Le malo trenutkov pozneje se je ladja potopila. Medtem pa je tudi »Repulse« doživela v bok torpido. Malo trenutkov pozneje je zadel drugi torpido in še tretji. Ladja je bila izgubljena in poveljnik je ukazal vsemu moštvu na krov. Moštvo se je vrglo v vodo, ki je bila pokrita z oljem. Deset minut po »Prince of Wales« se je potopila še »Repulse«.

Obsodba skupine teroristov

Ljubljana, 18. decembra.

Vojaske vojni sodišče II. armade je ob koncu razprave proti skupini nasilnikov izreklo naslednjo sodbo:

V imenu Nj. Vel. Viktorja Emanuela III. po milosti božji in volji naroda Kralja Italije in Albanije, Cesarja Abesinije je vojaško vojni sodišče II. armade, odsek Ljubljana, izreklo naslednjo obsodbo v zadevi proti:

1. Šerčer Ljubomir, roj. v Rifenberku 1. VII. 1915, stanujoč v Ljubljani, v zaporu vojašnice Viktorja Emanuela v Ljubljani; 2. Verbič Ivan, roj. 14. IV. 1918 v Prevaljah, stanujoč v Jezeru pri Tomišlju; 3. Kariž Valentin, roj. 14. II. 1906 v Trstu, stanujoč v Ljubljani; 4. Kogoj Rado, roj. 3. XI. 1921 v Podmeleu, stanujoč v Ljubljani; 5. Kranjc Karel, roj. 19. II. 1915 v Trstu, stanujoč v Ljubljani, Ciglarjeva ulica; 6. Gnidica Alojz, roj. 19. XI. 1920 v Dolenji vasi in tam stanujoč; 7. Kelvizer Franc, roj. 12. II. 1920 v Ljubljani in tam stanujoč; 8. Lipovec Filip, roj. 27. IV. 1923 v Ljubljani in tam stanujoč; 9. Gabrovec Mirko, roj. v Pitni 20. II. 1924 in stanujoč v Kranju (mladoletnik); 10. Walla Emerik, roj. 20. X. 1915 v Ljubljani in tam stanujoč; 11. Makuc Dragomir, roj. 20. I. 1924 v Rosalnici in stanujoč v Ljubljani (mladoletnik); 12. Koželj Jožef, roj. 4. I. 1923 v Poljčah (pridržen v vojašnici Viktorja Emanuela) brez stalnega bivališča; 13. Miklavc Milan, roj. 28. VIII. 1922 v Ljubljani in tam stanujoč; 14. Žagar Ignac, roj. 5. VI. 1909 v Središču ob Dravi in stanujoč v Ljubljani; 15. Janežič Vladislav, roj. 2. II. 1923 na Brdu pri Ljubljani; 16. Krajner Viktor, roj. v Divači 31. V. 1900, stanujoč v Ljubljani (pridržen v vojašnici Viktorja Emanuela).

Obtoženi so dejanj:

a) Bili so v oboroženih tolpah v smislu čl. 16. razglašena z dne 5. okt. 1941 in so na ozemlju Loža in drugod sodelovali v oboroženih tolpi, da bi zagrešili zločine proti varnosti in državnim osebam. Obtoženo za Šerčerja je, da je bil voditelj, organizator in poveljnik.

b) Zagrešili so dejanja proti življenju pri osebnih svobodi pripadnikov oboroženih Sil, in sicer v smislu čl. 7. omenjenega razglašena.

Na ozemlju Loža so napadali življenje in osebo svobodo pripadnikov Oboroženih Sil, ko so proti njim oddali več strel, in sicer iz pušk in avtomatičnega orožja, in so metali ročne bombe ter tako prizadejali 25 vojakom rane na raznih delih telesa.

Oproščen pa je obdolženec Krajner Viktor prisojenih mu zločinov zaradi pomanjkanja dokazov in zato se odreja takojšnja oprostitve, če ni pridržan zaradi drugih zločinov. Oproščena sta obtožena Gabrovec Mirko in Makuc Dragomir zločina po čl. 7. Ducejevega razglašena z dne 3. oktobra 1941 zaradi pomanjkanja dokazov: krivi pa so: zločinov po čl. 16. iz tega razglašena in upoštevajo mladoletnost pri izvajanju čl. 45 k. z. postopnika, ju obsoja na kazen 20 let zaporu z vsemi zakonitimi posledicami.

Oproščeni so: Kelvizer Franc, Gnidica Alojz, Walla Emerik, Koželj Jožef, Miklavc Milan, in sicer zločina po čl. 7. Ducejevega razglašena z dne 20. okt. 1941, in sicer zaradi pomanjkanja dokazov. Proglasa pa, da so krivi zločinov po čl. 16. istega razglašena in jih obsoja na prisilno delo z večino prepovedi izvajanja javnih poslov in z drugimi posledicami zakona.

Proglasa pa obtožence: Šerčerja Ljubomira, Verbiča Ivana, Kariža Valentina, Kogoj Rada, Kranjca Karla, Lipovca Filipa, Žagaria Ignaca, Janežiča Vladislava za krive prisojenih zločinov in jih obsoja na smrtno kazen z vsemi zakonitimi posledicami.

Obsoja obtožence Kelvizerja Franca, Gnidica Alojza, Walla Emerika, Koželja Jožefa, Milavca Milana, Gabrovca Mirka, Makuca Dragomira vzajemno na sodne stroške.

Odreja zaplombo orožja in vseh drugih stvari v sodno zaplombo; nalaga objavo v izvlečku te sodbe listom »Il Piccolo« v Trstu in »Jutro« v Ljubljani. Tako sklenjeno v Ljubljani, 16. dec. 1941. Podpis poročevalca: Stotnik A. Grossi, podpis predsednika: polkovnik Antonio Benincasa. Prepis je točen: L. S. (Vojaske vojni sodišče II. armade).

Najlepši dar za božič in novo leto so »PRAVLJICE« Božene Nemcove. — Broširane stanejo le 5 lir, vezane v platno 11 lir. Kupite jih, dokler jih je še kaj!

Rudolf Dostal:

Zgodovina novomeškega trgovstva

... V mesto priti ter se pri nas naseliti, ne mika nikogar, vse tišči le ven iz njega. Zapuščeni hiše nikakor ni mogoče prodati, če zastoni jih nihče noče. Že večkrat smo se posvetovali in ugovarjali na vse strani, kako bi si pomagali, od kod bi dobili denar za davke, a vse zaman. Naše trgovstvo je popolnoma uničeno; zares nam ne preostaja drugega kakor li proč.

... Ko nas je neusmiljena deželna gospodarka pritiskala, da naj plačamo davke, pretaknili smo vse kote, a našli vse izpraznjeno in kakor popihano. Trgovstvo je popolnoma prenehalo. Nekdaj je bilo v mestu 12 domačih trgovcev, zdaj sta le dva in še ta shajata zelo revno.

Novomeščani tudi po teh hudih nesrečah niso držali rok križem ter se niso trgovini popolnoma odpovedali. Trgovali so tudi nadalje še, vendar razloček med prejšnjo in poznejšo dobo je bil zelo velik. Dočim so prej tuji trgovci prihajali v Novo mesto po razno blago, so morali odslej novomeški trgovci hoditi kakor ostali kranjski meščani a svojim blagom po svetu »trebuhom za kruhom«. To blago so bili skoraj zgolj domači pridelki, domače surovine. In ti »trgovci« so bili večinoma le prekupčevalci in prodajalci domačega blaga in obrtnih izdelkov.

Kakor bi se bilo vse zarotilo, da uniči meščanske trgovce, so se začeli vrh vsega vtikati v trgovstvo še kmetje po vaseh in gospoda po graščinah. Po srednjeveških nazorih so imeli edi-

Ekse. Visoki komisar v šolski kuhinji GILL-a na Viču

Kako pozimi zatirajmo vrtno škodljivce

Pod okriljem vrtnarskega in sadjarskega društva je v sredo zvečer predaval inž. Franjo Janežič o zimskem zatiranju zelenjadnih škodljivcev in boleznih. V izčrpnem predavanju, ki so ga spremljali skiptične slike, je pokazal vse škodljivce zelenjadnega vrta in dal navodila za njih zatiranje.

Predavatelj je opozoril, kako je treba v pozni jeseni in pred nastopom hude zime opraviti na vrtovih še nekaj del, da zavarujemo vrtove pred škodljivci in tako mnogo teh opravkov lahko dovršimo tudi še v času, ko zimski mraz sem in tja popusti. Ostanke raznih rastlin na vrtovih moramo vedno sežgati, zemljo pa poapniti in globoko prekopati. S tem uničimo mnogo boleznih in škodljivcev, ki bi se sicer obdržali na rastlinskih ostankih.

Tako so na korenju zelja ali ostalih kapusnic izrastki ali grbe. Sprva so velike kot grah, pozneje pa kot pest. Tudi križnice, ki jih je napadel kljunotaj moramo zažgati, zemljo poapniti in globoko prekopati. Na koreninah so šiške lešnikove velikosti. V šiškah najdemo bele ličinke in te ličinke so škodljive. Kljunotaj prežimi deloma v obliki bub v zemlji, deloma pa kot ličinka v šiskah.

Zeljno muho zatiramo na enak način kakor kljunotaj ali grbo. Zeljna muha napada kolerabo, redkvico in ostale križnice. Napadene rastline se dajo izlaska izrjaviti, ker jim je muha pogrizla korenine. Muha se pojavlja od spomladi do jeseni v treh rodovih. — Del zatiranja kapusovega belina pada tudi v pozno jesen. V tem času moramo namreč iskati bube v prezimovališčih. Pri zbiranju in uničevanju bub pa moramo paziti, da porjavljeni bub ne uničimo, ker se v le-teh nahajajo ličinke njihovih sovražnikov — najezdnikov. Najezdniki odlagajo jajčka v gosenice belina in jih razjedajo in tako uničujejo. Belin se pojavi dvakrat na leto, prvič v aprilu in maju, drugič pa julija do oktobra. Škodljiv je le drugi zarod. Tudi za fižolom moramo ostanke zbrati in sežgati zaradi zatiranja vrtnih pegavosti, fižolove pršice in porjavanja fižolovega listja.

Vrtna pegavost je pri nas najbolj razširjena fižolova bolezen, ki napada vso fižolovo rastlino od korenin pa do listja. Če posadimo okuženo seme, to sploh ne vzklji, ali pa propadejo mladice, ki so po stebelcu in prvih listih polne rjavih peg. Bolezen se prenaša predvsem s semenom, ali z ostanke rastlin, ki smo jih jeseni pustili na vrtni. Zato moramo te skrbno zbrati in sežgati.

Fižolova pršica je pri nas v suhih in toplih dneh huda fižolova bolezen. Pršica je komaj viden pajkovec. Najrajši se naseli na nizkem fižolu. Ščasoma dobi napadeni fižol rjavkasto-rdečo barvo in se predčasno posuši. Pršica prezimi kot odrasla samica in je zelo odporna proti mrazu. Prezimi pa na odpadkih fižola in drugih rastlin. Zato moramo razen tega, da smo sežgali fižolove ostanke, še fižolove preklje opaliti nad ognjem, kajti tudi na teh fižolovkah prezimijo pršice.

Porjavanje fižolovega listja je glivična bolezen. Bolezen se posebno v jeseni hudo razpase. Ker glivice prezimujejo na listju, moramo tega z drugimi ostanke sežgati.

V jesenski in zimski čas pada tudi zatiranje glavnih grahovih škodljivcev, t. j. grahovega zavijača in graharja. Črvi grahova zrna izvirajo od lisatega in rjavega grahovega zavijača. Tudi tega škodljivca zatremo le, če jeseni zažgemo vse odpadke grahovih rastlin, zemljo pa globoko prekopljemo.

Hrošči graharja ležejo jajčka na mlade grahove stroke. Ves čas, ko je grah v zrnu, ostane lupina nepoškodovana, dočim gosenice grahovega zavijača naredijo takoj od začetka v grahovo lupino veliko lunjo ter zapustijo zrna šele po 2-3 tednih. Graharja uničimo, če enkrat februarja meseca prenesemo grah iz shrambe v topel prostor. Tu hrošči predčasno zapuste zrna, nakar jih le odberemo in uničimo. Tak od hroščov očiščen grah postane spet uporaben.

Tudi fižolar dela veliko škodo na fižolu. Zatiramo ga na enak način kakor graharja.

S sežiganjem ostanke od kumar zajezimo razvoj glavnih boleznih kumar — listnega paleža in garij.

Na paradižnikih nastopata dve nevarni bolezn, ki ju razen ostalih načinov uničujemo s sežiganjem ostanke in razkuževanjem količkov v 5% raztopini formaldehida. Te dve bolezni sta glivično trohnenje stebila in pa bakterijska ovelost. Pri trohnenju stebila nastopi ovelost cele rastline naenkrat, pri bakterijski ovelosti pa nastopi le postopoma.

Cez zimo lahko tudi polovimo mnogo škodljivih bramorjev na ta način, da jeseni zakopljemo na večih krajih v vrtno 60-70 cm globoko v zemljo krpe konjskega gnoja. V gnoju, ki je bolj topel kakor zemlja, se zbirajo bramorji. Navadno v februarju pa ta gnoj z bramorji izkopljemo in bramorje uničimo.

Tako uničujemo zelenjadne škodljivce in bolezni v zelenjadnem vrtni.

Sošvet za avtorske pravice imenovan

Ljubljana, 18. dec.

Narodni svetnik Giorgio Maria Sangiorgi, predsednik Italijanskega društva avtorjev in izdajateljev — društvo z javno pravico, kateremu je poverjena skrb in pregledovanje vseh literarnih del v Kraljevini — je že v mesecu juliju prišel v Ljubljano, kjer se je osebno prepričal o delovanju književnega dela in udeleževanja UJMA in UIDA.

Obe društvi sta prišli pod varstvo SIAE (Italijansko društvo avtorjev in izdajateljev) in je narodni svetnik Sangiorgi menil, da mora naša književnost ohraniti svojo karakteristiko ter določiti, da se izbere nov sošvet, ki naj bi bil sestavljen iz oseb, ki se udeležujejo pri gledališču, v književnosti, v pravu, katerih mnenja naj bi bila podana narodnemu svetniku.

Ta sošvet je bil z odobritvijo Ekse. Visokega komisarja zdaj imenovan in je sestavljen iz sledečih osebosti: Oton Zupancič, predsednik; Fran Govekar, Pavel Golia, Anton Lajovic in Stanko Premrl, člani.

V preteklih dneh je bil v Ljubljani glavni zavrnatelj Italijanskega društva avtorjev in izdajateljev dr. Fernando Stoppani, ki je po nalogu predsedstva imenoval urad društva v Ljubljani, ki združuje obe prejšnji društvi. Imenovan je bil zastopnik društva v osebi Cirila Tavčarja, Ljivada 29. Glavni ravnatelj je zbral v palači Visokega komisarja tudi sošvet, kateremu je naznanil imenovanje zastopnika in mu podal nekaj navodil ter obrazložil pomen sosveta samega.

Prvi, ki so občutili ta prevrat na lastni koži, so bili novomeški trgovci. Državniki in učenjaki, pripadniki prosvetljenega absolutizma, so obsojali v znanstvenih sistemih razne zapreke, ki so po njihovih mislih ovirale razvoj trgovstva. V prepričanju, da s emigracijo trgovstvu ugoditi poka in odstraniti ovire, je dal cesar Karel VI. popravljati, razširiti in zboljšati slabe trgovske in prometne ceste ter graditi nove. Razglasil je Trst in Reko za svobodni luki, odpravil mnogo mitne in razveljavil marsikatero neprimerno trgovsko določbo. Cesarski patenti so začeli vabiti tuje trgovce v deželo ter jim olajševati trgovino in promet, kolikor je bilo mogoče. Nad vse čudno pa so pogledali kranjski trgovci, ko je Karel VI. izdal razglas, s katerim je dovolil, da smejo v avstrijskih deželah trgovati tudi Židje in Turki.

Leta 1835. so se nahajali v Novem mestu le še trije trgovci in celo od teh je bil le eden pravilno izučen. — Toda niti najpotrebnejšega blaga niso mogli pri njih kupiti, zlasti pa takega ne, kakršnega potrebujejo ženske. Prinášali so ga sicer tu in tam krošnjariji, če pa teh daj časa ni bilo, so bili meščani, še bolj pa meščanke v veliki zadregi. Tudi mestni sodniki niso bili naklonjeni krošnjarjem ter so jih podili iz mesta. Cesar Jožef II. je dovolil, da sme vsakdo trgovati, celo kmetje. Niti ni bilo potrebno, da bi bili sprejeti med meščane. Če drugega ne, prihranili so si s tem vsaj takšno za meščansko pravico. Domači trgovci so si morali na polju iskati svoj bori krvrek, ker jim ga trgovine niso več dajale.

(Dalje.)

Kristusova zgodovina

Giovanni Papini

David, deček pastir, ubije kraljevega sovražnika velikan, tolaži s harfo kraljevo besno žalost, je ljubljene kraljevega prvorojca, poroči kraljevo hčer in postane kraljev vojvoda. A Savel, sumljiv in besen, ga hoče umoriti, David se skriva po gorskih pečinah, postane glavar izgnancev in stopi v službo Filistejcev, in ko le ti premagajo in ubijejo Sava na gričih Gelboe, postane kralj vsega Izraela. Predzri ovcar, velik kot pesnik in kralj, a krut in polten, postavi v Jeruzalemu dom ter premaga in si podvrže s pomočjo svojih Gihorimov ali hrabrih sosedne kralje. Prvič se boje Izraela. Stoletja in stoletja bodo vzdihovali po Davidovem povratku in bodo stavili svoje upe na njegovega naslednika, ki naj jih reši podložnosti.

David je kralj meča in pesmi, Salamon kralj zlata in modrosti. Podaniki nosijo zlato kot davek v njegov dom, z zlatom krasi prvi sijajni Jehovin tempelj; ladje pošlje v daljni Ofir, da iščejo zlato; kraljica iz Sabe položi pred njegove noge vreče zlata. A vs s sijaj zlata in Salamonove modrosti ne more obvarovati kralja pred nečistostjo in kraljestvo pred propadom. Ženi se s tujkami in časti tuje bogove. Gospod odpusti njegovim starostim, spominjajoč se njegove mladosti; toda komaj on umre, se kraljestvo razdeli in začno se temni in sramotne dobe razsula. Dvorne zarote, uboji kraljev, upori glavarjev, bratovske nesrečne vojne, časi nesramnih malikovanj, katerim so sledila začasna spametovanja, so polnili dobo razcepjenosti. Vstajajo preroki s svarili, toda kralji jih ne poslušajo, temveč preganjajo. Izraelovi sovražniki se jacio, Fenici, Egipčani, Asirci in Babilonci od časa do časa napadajo obe kraljestvi in jima nalagajo davek in končno okrog 600 let pred Kristusovim rojstvom razdenceno Jeruzalem, Jehovin tempelj in odženejo Hebrejce kot sužnje k babilonskim rekam. Mera nezvestobe in grehov je bila zvrhana, in isti Bog, ki jih je rešil egiptovske sužnjosti, jih izroči za sužnje Babiloncem. To je četrta in najstrašnejša kazen od vseh, ker ne bo imela konca. Od tega časa bodo Hebrejci večno razpršeni med tujce in podložni tujcem. Nekateri so povrnejo, da pozidajo Jeruzalem in tempelj. Toda v deželo bodo prodrli Sciti, podvrgli jih bodo Perzijci, podjarmili Grki in končno po zadnjem junaskem odporu Makabejcev bodo prišli v roke arabske, barske dinastije, pokorne Rimljanom.

(Dalje.)

Potrebe kočevskega cestnega odbora

Kočevje, 17. decembra.

Pred dnevi je bila v Kočevju skupščina seja okrajnega cestnega odbora, na kateri je odbor obravnaval proračun okrajnega cestnega odbora za prihodnje koledarsko leto. Sejo je vodil načelnik gospod Strnad Jože iz Dobrepolj.

Cestno omrežje kočevskega okraja ima v zadnjih letih gotovo izjemo, morda celo edinsten položaj naše pokrajine. Ves čas svojega delovanja je bil okrajni cestni odbor stavljen pred naloge, ki jih pri svoji najboljši volji ni mogel izvršiti zaradi pomanjkanja delovnih moči.

Zlasti zadnje mesece je kočevsko cestno omrežje zaradi povečanega prometa v zelo slabem stanju, tako da v doglednem času z ročnim delom in na roko točlenim posipnim materialom ne bo mogoče spraviti cestnega omrežja v želeno stanje. Nujno potrebno bi bilo, da bi okrajni cestni odbor dobil drobilec. Za dovoljno ureditev, oziroma zboljšanje cest bo potrebnega veliko gramoz.

Proračun je sestavljen in vezan na maksimalni predlog za vzdrževanje pokrajinskih cest po dejanski potrebi. Celoten proračun izkazuje 2 mil. 54.334 lir. Med izrednimi dohodki ima proračun prispevek pokrajine 705.800 lir. Za kritje izdatkov odpade na cestni okraj 149.460 lir, primanjkljaj 148.660 lir pa naj se krije z 22% okrajno cestno doklado na neposredne, dokladam podvržene državne davke. Pred leti je znašala cestna doklada le 19%.

Ostavko na cestarsko službo je podalo 9 cestarjev in eden pomožni delavec. Kot nadomestilo določa proračun 10 pomožnih cestarskih mest po 700 lir. Pomožni delavci in vozniki naj bi pomagali cestarjem pri strganju blata, gramozu, razvozu gramoz in odvažanju blata. Za ta dela je določenih 350 lir na 1 km. Nadalje je proračunano dvakratno oranje snega vseh pokrajinskih cest s 4 pari konj za kilometer. Za delavce in voznike je določen znesek 102.802 lir. Dobavitelj je 6396 kub. metrov gramoz po srednji ceni 77.25 lir za kub. meter. Potrebe preureditve, namestitve in popravil podpornih in opornih zidov so predvidene do vsote 48.860 lir, za popravilo ograj in namestitev odraščev pa znesek 9978 lir. Na cesti Livold, Brezovica, Črnomelj je treba podbetonirati temelje in napraviti v strugi tlak. Na cesti Zlebič, Sodražica, Bloška polica je treba obnoviti most v Sodražici in v Zimaricah, na cesti Kočevje, Koprivnik, Črnomelj pa je prepletkati železne dele mostov. Za popravilo obcestnih jarkov in položitev cevnih propustov je določenih 51.681 lir. Zaradi prilagoditve cestnega omrežja Ljubljanske pokrajine cestnemu omrežju italijanskih pokrajin bi bilo potrebno, da se vneše primerna vsota za nabavo kašipotov in zaščitnih znamenj. Ker pa okrajni cestni odbor ne razpolaga s primernim cenikom, je določenih pavšalno 10.000 lir. Za cestno zavarovanje omrežja je določen znesek 15.223 lir. Okrajni cestni odbor je predlagal v osnutku manjša izboljšanja in razširitve na 11 cestnih odsekih. Skupni znesek je 224.399 lir.

Stroške za vzdrževanje subvencioniranih cest in objektov na njih mora okraj kriti iz lastnih sredstev. Da bi se redno vzdrževanje teh cest delno popravilo, je cestni odbor sklenil od 22% cestne doklade preostalih 63.000 lir za nabavo gramoz. Efekt 22% cestne doklade je 148.660 lir. Od tega je bilo nujno določiti še 63.000 lir za nabavo gramoz za 28.449 km dolgo omrežje. S tem je izrpan ves možni kredit za nove gradbe. Zato je odbor prosil Visoki komisarjat, da upošteva izredne razmere kočevskega okraja in nakloni za gradnje 100% prispevek. Za napravo načrtov v Loškem potoku je določenih 5200 lir, za elementarne nezgode pa povprečni znesek 15.000 lir.

Knjige »Slovenčve knjižnice« so najlepše darilo za božič in novo leto. Vsaka knjiga le 5 lir!

Drobne novice

Koledar

Petek, 19. decembra: Kvatre; Urban V., pa-
pež; Nemezi; mučenec.
Sobota, 20. decembra: Kvatre; Evgenij in
Makarij, mučenca; Ingen, mučenec.

Novi grobovi

† Smrtnik Anton, posestnik in usnar na Do-
brovi, je odšel v večnost dne 17. t. m. Njegovo
truplo bo prepeljano na Dobrovo, kjer bo v so-
boto ob desetih dopoldne pokopano na domačem
pokopališču. Naj mu sveti večna luč! Njegovi dru-
žini izrekamo svoje sožalje.

† Kapelj Antonija, roj. Anžur, je umrla v
Ljubljani ter bo njen pogreb v petek ob pol štiri-
h popoldne. Njeno truplo leži v kapelici sv. Pe-
tra na Zalah. Naj ji sveti večna luč! Njenim uža-
loščenim otrokom in drugim sorodnikom naše so-
žalje.

† Derviš Marko, po domače Štampar, zna-
ni in ugledni posestnik, gostilničar in lesni trgo-
vec na Savi pri Litiji, je odšel v boljše življenje
v Ljubljani. Pokopan bo v petek ob štirih popol-
dne iz kapelice sv. Andreja na Zalah. Mir in po-
koj njegovi duši! Njegovi številni rodovini naše
sožalje!

— Smernice za pošto v inozemstvo. Za časa vojne
je prepovedano pošiljati s pošto v inozemstvo:
razglednice, poštne bilje, prepovedana je raba
podloženih kuvert, kvadriranega papirja. Nada-
lje je prepovedano pošiljati v pisnih fotografije
(panoramske) ali pa fotografije krajev, ki so vo-
jaškega interesa (osebne fotografije ne smejo imeti
podlage), odrezkov iz listov, cigarete, belega pa-
pirja ali ovitkov, znamk, denarja, belega notnega
papirja, pa tudi popisane. Končno ni dovoljena
raba nobenih drugih jezikov razen naslednjih:
albansko, amharščina, arabščina, češčina, bolgar-
ščina, kitajščina, korejščina, danščina, finščina,
francoščina, japonsčina, grščina, italijanščina, an-
gleščina, latinščina, norveščina, holandsčina, per-
zijski jezik, poljščina, portugalsčina, romunščina,
ruščina, srbohrvaščina, slovaščina, slovenščina,
španščina, švedščina, nemščina, tajščina, turščina,

mora tudi on zahvaliti slučaju za svoje veliko bo-
gastvo. Tole zgodbo pripovedujejo iz Gibbonsove-
ga življenja: l. 1863. sta stopila v trgovino dva
mornarja in prosila, če bi lahko prodala dve vreči
starih znamk, ki sta jih že dolgo prevažala po
morju. Prinesla sta tisoče redkih trioglatih znamk

Halo!

Tukaj Everest servis tel. 26-36, Prešernova 44, prej I. Legat. Strokovno
popravljamo in čistimo vse vrste pisalnih in računskih strojev. Popravila izvr-
šujemo hitro in po konkurenčno nizki ceni. Poslužite se tudi VI Everest servisa!

Ljubljana

l Rdeča reflektorska stekla je mestna ob-
čina vzdala v robnike prometnih otkov, ki
jih je zgradila na najvažnejših ulicah in kri-
žiščih. Ta rdeča reflektorska stekla v temi opo-
zarjajo voznike sploh na pravilno smer vožnje,
predvsem pa, da ne zadenejo ob prometni otk.
Toda niti teh potrebnih in za promet v temi
koristnih rdečih stekel ljudje ne morejo pu-
stiti v miru. Pred Dramo, na Erjavčevi cesti,
jih je menda mladina razbila že dvakrat, eno-
krat tudi že v Vegovi ulici in na drugih pro-
metnih otkih. Tako razuzdanci delajo škodo
mestni občini in davkoplačevalcem, poleg tega
pa spravljajo v nevarnost ljudi, ker prav lah-
ko pride do prometne nesreče tam, kjer ni
rdečih reflektorskih stekel. Predvsem pa grozi
nevarnost tam, kjer voznik računa na rdeče
reflektse ter brez skrbi vozi dalje, ker ga raz-
bita rdeča stekla ne svari pred nevarnostjo.
Opozarjamo torej vsa naša mladina, naj pusti
ta rdeča svarična stekla in tudi druge promet-
ne značke popolnoma pri miru. Kazni za po-

Radio Ljubljana

Petek, 19. decembra: 7.30 Radijska poročila
v slovenščini. — 7.45 Slovenska glasba; vmes
ob 8 napoved časa. — 8.15 Radijska poročila.
12.15 Vlado Golob s harmoniko. — 12.35 Trio
Ambrosiano. — 13. Napoved časa; radijska po-
ročila. — 13.15 Vojno poročilo Glavnega štaba
oboroženih sil v slovenščini. — 13.20 Orkester
Cetra pod vodstvom Barzizze. — 13.50 Komor-
na glasba. — 14. Radijska poročila. — 14.15 Pi-
sana glasba pod vodstvom Petralia. — 14.45
Radijska poročila v slovenščini. — 17.15 Orke-
ster EIAR-ja pod vodstvom D. M. Sijanca:
Operetna glasba. — 19 »Parliamo l'italiano«.

prof. dr. Stanko Leben. — 19.30 Radijska po-
ročila v slovenščini. — 19.45 Koncert kitarista
Stanka Preka. — 20. Napoved časa; radijska
poročila. — 20.20 Komentar k dnevnim dogod-
kom v slovenščini. — 20.45 Lirična sezona
EIAR-ja: Simfonični koncert pod vodstvom
Sergija Fajlonija s sodelovanjem violončelista
Benedetta Mazzacurattija in tenorista Giacinta
Prandellija; v odmoru pogovor v slovenščini.
22.45 Radijska poročila.

Lekarne

Nočno službo majo lekarne: mr. Leustek,
Resljeva c. 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12;
mr. Komotar, Vič, Tržaška c. 48.

Poizvedovanja

Velik aluminijev ključ je bil najden dne
15. t. m. popoldne ob 3 pri mostu za mrtvačnico
bolnišnice in ga lastnik dobi v naši upravi.

Z Viča

Narodno gledališče iz Ljubljane vprizori v ne-
deljo, 21. decembra ob pol 3 popoldne v dvorani
mešanske šole na Viču že z velikim uspehom igra-
no in pretresljivo Knittlovo dramo »Via Mala«.
Igrajo: Mira Danilova, Kraljeva, Starčeva, Nakrst,
Košič, Košuta in Malec. Ne zamudite te izredne
prilike!

Iz Trsta

Mladinsko poslanstvo ustašev v Trstu. V so-
boto, 13. decembra dopoldne se je mudilo v Trstu
odposlanstvo ustaške mladine, ki je potovalo v
študijske svrhe po italijanskih mestih ter je pro-
učevalo organizacijo in delo italijanske liktorske
mladine. Odposlanstvo je sprejel federalni podpo-
veljnik v zastopstvu poveljnika. Gostje so si ogle-
dali v Trstu razne fašistične ustanove, posebno
mladinske, popoldne pa so nadaljevali potovanje
ter so se preko Rake vrnili v domovino.

Težka avtomobilska nesreča pri Reki. V Skal-
nici pri Reki se je pripetila velika nesreča, ki
je zahtevala dve življenji. Prevrnil se je tovorni
avto, na katerem se je peljala skupina ljudi, ki
ni imela prostora na avtobusu, pa je slednjega
nadomestil omenjeni avtomobil. Pri tem sta bili
ubiti dve ženski: 31letna Marija Simci in 20-letna
Roza Calcio.

Hud požar. V skladišču drv in lesa v Via del
Ghirolando 32. je nastal iz neznanega vzroka požar,
ki je zavzel večji obseg ter so ga gasilci e-
težavo ukrotili. Požar je povzročil 10.000 lir škode.

Iz Goriške pokrajine

200 lir nagrade za vsak hektar posejane
zemlje. V uradni »Gazzetta Ufficiale« je izšel
odlok, po katerem bo država plačala vsakemu
poljedelcu 200 lir nagrade za vsak hektar po-
setve. Nagrade veljajo za posetve letine 1941-42
in za njive, ki so posejane s pšenico, ržjo in
ječmenom. Občinski uradi so že dobili tiskovine,
s katerimi naj poljedelci prijavijo posejano
zemljo. Prijave se morajo predložiti v enem
meseču za setve, ki so bile izvršene do 22. no-
vembra ter prav tako v enem meseču za po-
setve, ki so bile izvedene po tem dnevu. Mali
kmetovalci, ki nimajo 1 hektarja zemlje, ki bi
jo lahko obsejali s pšenico, ržjo in ovsom, naj
javijo površino svojih posejanih njiv, ker bodo
v pravilnem razmerju tudi oni nagrajeni.

Volno in darove za vojake na fronti. Pred-
sednik goriških bojnikov polkovnik Grego je
izdal poziv, v katerem toplo priporoča prostovoljno
nabiranje volnene obleke in drugih darov
za vojake na fronti, zlasti za one v Afriki
in Rusiji. Ker je nakup raznih predmetov otež-
kočen, se sprejemajo tudi darovi v gotovini.

Zaloge nad 100 hl vina treba javiti. Izšel
je ministrski dekret, ki določa, da mora vsakdo,
ki hrani v svojih kletah ali drugih zaloga-
h nad 100 hektolitrov kakršnega koli vina
— vrsta in starost ne igra vloge — istega na-
znaniti županstvu, kjer je vino. Pod dolžnost
prijave spadajo tudi trgovci, gostilničarji in
slični. Prijava se pošlje županstvu na navad-
nem papirju.

Iz Hrvaške

Poglavnik je dobil najvišje italijansko odliko-
vanje. Hrvatski časnikarji, ki so spremljali hrva-
sko državno vodstvo na razgovore z italijanskim
zunanjim ministrom Ciano in Benetke, pošiljajo
svojim dnevnikom obširna poročila o slovesnem
sprejemu, ki ga je bil poglavnik deležen tako v
Trstu, še bolj pa v Benetkah. Hrvatsko časopisje
tudi poroča, da je zunanji minister grof Ciano po
končanih razgovorih izročil poglavniku najvišje
italijansko odlikovanje, s katerim ga je odlikoval
Nj. Vel. Cesar in Kralj, ki mu je podelil veliki
križ odlikovanja svetega Mavricija in Lazarja. Ob
tej priliki pripisuje hrvatsko časopisje tem razgo-
vorom največji pomen ter vidi v njih poglobitev
dosedanjih prijateljskih in zavezniških stikov na
političnem, gospodarskem, vojaškem in finančnem
področju.

Premestitev prof. Ribariča. Dosedanji ravnatelj
učiteljskega v Zagrebu Josip Ribarič, svoječas-
ni profesor v Mariboru, je z zadnjim poglavni-
kovim odlokom prestavljen na delo v vseučiliško
knjižnico v Zagrebu. Kakor znano se je prof. Ri-
barič svoječasno močno zanimal tudi za slovensko
leposlovje ter ima pripravljeno za tisk veliko študi-
jo o Dragotinu Ketteju.

Vodja bolgarske državne mladine v Zagrebu. Ob svoji vrnitvi iz Italije se je ustavil v Zagrebu
vodja bolgarske državne mladine dr. Stefan Kveč-
kov. V Zagrebu ga je sprejel in pozdravil vodja
ustaške mladine prof. Oršanič. Vodja bolgarske
mladine si je nato v Zagrebu ogledal zavode in
ustanove ustaške mladine ter se je zanimal tudi
za njeno organizacijo.

Najvišje dovoljene cene za fižol. Urad za kon-
trole cen je določil najvišje cene za razne vrste
fižola. Cena je določena od 700—900 kun za me-
terski stot.

Iz Srbije

Uradne ure po srbskih uradih. Zaradi varče-
vanja s kurjavo je srbska vlada določila nedeljene
uradne ure od osnih do dveh popoldne. Ob nede-
ljah in praznikih pa od devetih do popoldne. V
zimskih mesecih lahko posamezni ministri tudi
dovolijo, da se prične uradne ure šele ob devetih.

Podeželske gostilne zapirajo. V smislu določil
pred kratkim izdane uredbe o zapiranju podežel-
skih gostiln, so pričele oblasti izvajati uredbo in
kar na veliko zapirajo krčme in gostilne, ki so
samo kvarile ljudstvo in dajale ljudem priliko za
zapiranje denarja in pajanjevanje. V Srbiji bo-
da od sedaj lahko obstajali samo tisti gostinski
obrati, ki so nujno potrebni za prehrano in pre-
nočišče potujočega občinstva. V tem smislu bo no-
tranji minister izdal še posebno uredbo, kakor tu-
di zakonski predpis, s katerim bo večino seda-
njih srbskih manjših mest spremenil v vase.

Kruh in drva za Belgrad. Belgrajsko časo-
pisje objavlja izjave merodajnih oblasti, da so
oblasti zagotovile Belgradu kruh do nove žetve
in drva za zimo. Dosedaj je Belgrad dobival mo-
ko v glavnem iz Banata, od sedaj se bo pa pre-
skrboval iz Srbije same.

Kapaciteta belgrajskih ljudskih restavracij. —
Zaradi prehrane siromašnejših slojev je kakor
znano belgrajska občina odprla osem ljudskih re-
stavracij, ki izdajo dnevno po 7200 obrokov. Mest-
na občina bo v kratkem odprla še več takšnih re-
stavracij ter jih bo na področju mestne občine
belgrajske obratovalo 20, ki bodo izdale lahko
vsak dan od 15.000—20.000 obrokov.

Prepoved šminkanja. Srbsko časopisje se za-
vzema za prepoved šminkanja v vseh državnih in
samoupravnih uradih ter za najstrožjo prepoved
šminkanja po šolah.

Zaplenjena živila bo v bodoče dobivala samo
vojaška bolnišnica. Minister za narodno gospodar-
stvo je odredil, da bo odsedaj urad za kontrolo
cen in med smel prodajati vse zaplenjene koli-
čine živil samo vojaški bolnišnici v Belgradu, v
kateri se zdravijo ranjeni prostovoljci. Dosedanji
način prodaje na licitaciji je ukinjen.

Popravilo belgrajske opere. Pri bombardiranju
dne 6. aprila je bila močno poškodovana tudi bel-
grajska opera, katero sedaj popravljajo in isto-
časno modernizirajo. Vsa dela pri popravilu po-
slopa bodo končana spomladi prihodnjega leta.

Akeja zimske pomoči. Belgrajski odbor zim-
ske pomoči bo razdelil med potrebne 10.000 zavo-
jev živil.

Mišek in Netopir

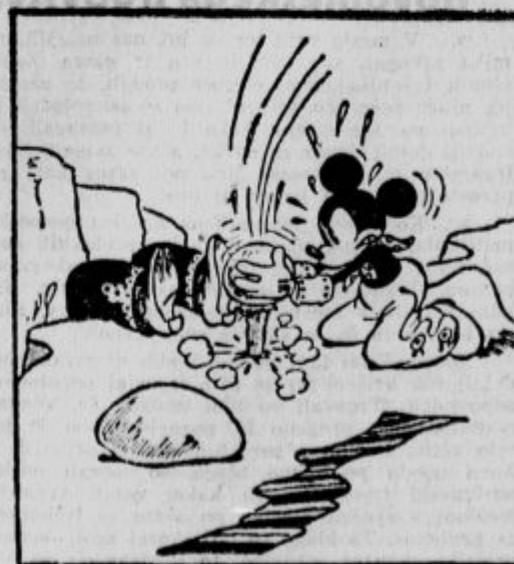
»Pomagajte! Pomagajte!« je venomer vpil.
Mišek je medtem ležal vznak na tleh in
je lovil sapo. Tako je bil zdelan od hudega
boja, da je komaj še dihal.

»Oh!« je vzdihoval in se ni in ni mogel
spomniti, kaj da se je prav za prav zgodilo.
v roki pa je še zmeraj držal Netopirjev ovija-
ški pas.

»Pomagaj! Reši me!« je ječal in stokal
razbojnik.

Mišek je napel ušesa in se je počasi dvig-
nil. Zagledal je razbojnikove noge, ki so mo-
lele iz skalnate razpoke.

»Čakaj, jaz te bom rešil, boš videl!« je re-
kel Mišek.

Našel je prišljeni kos lesa, zataknil ga je
v zemljo in ga čvrsto pritrdil.

Ljubitelji moderne lahke glasbe pozor!

Prispela je prva pošiljka gramofonskih plošč svetovno znane znamke
ODEON, najnovejši šansoni, moderna plesna glasba (španski, orientali-
ski kubanski in meksikanski temperamentni posnetki). Velika izbira gramo-
fonov najnovejših modelov znamke Carisch. Gramofonske igle na zalogi!
„EVEREST“, Prešernova ulica 44

ukrajščina in madžarščina. — Nadalje priporo-
čajo oblastva lepiti znamke na zgornjem desnem
kotu prostora, ki je namenjen za naslov. Na zad-
nji strani pa je treba napisati ime, priimek in
naslov pošiljatelja in ga tudi navesti na vsaki
strani pisma, da bi se izognili nehotenim zame-
nam za časa cenzurnega dela. Pošiljke, ki ne bi
vpoštevale predpisov, bodo vzete iz prometa, ra-
zen onih, ki so priporočene, poleg tega pa bodo
doživele močno zamudo.

— Dogoni glavne živne in svinj. Prehranje-
valni zavod Visokega Komisariata za Ljubljansko
pokrajino priredi v prihodnjem tednu te-le dogone
za glavno živno: v ponedeljek dne 22. t. m. v Met-
liki in Ribnici za govedo in svinje; v torek, dne
23. t. m. v Ljubljani in Grosupljem za govedo in
svinje in na Vrhniki za svinje.

— Filatelisti! Zadnje novosti hrvaških, srb-
skih, bolgarskih, ruskih in drugih znamk do-
bite najugodnejše v Mladinski založbi, Ljublja-
na, Stari trg 30.

S Spodnjega Štajerskega

Smrt v Mariboru. V starosti 79 let je v ma-
riborski bolnišnici umrla zasebnica Kristina
Novšak iz Maribora. Dalje je tam umrl 62 let
stari rudar Anton Trunkl iz celjske okolice.
V svojem stanovanju v Pobrežju je umrla za-
sebnica Marija Znidarič, stara 87 let. V svojem
stanovanju v Zupancovi ulici 19 v Mariboru je
umrl 74 let stari hišni posestnik in postrešček

Nalivna peresa

svetovnih znamk: Aurora, Parker, Pelikan, Montblanc itd.
d. b. te se pri „EVEREST“ — Prešernova ulica 44
vsa popravila nalivnih peres izvršujemo nabitreje, solidno in poceni.

Franc Voršič. V Magdalenski ulici 65 je umrl
71 let stari upokojeni železniški strugar Edvard
Kramaršič.

Ljudsko gibanje v Mariboru. V prvi polo-
vici tega meseca je bilo v Mariboru 54 rojstev,
in sicer 36 dečkov in 18 deklic. Umrla pa je v
tem času 44 ljudi, in sicer 26 moških in 18
žensk. V tem roku je bilo sklenjenih 17 civil-
nih zakonov. Te številke v vseh ozihih močno
zaostajajo za številkami zadnje polovice me-
seca novembra.

Z Gorenjskega

Uradni nastop novega koroškega gaulci-
terja dr. Rainerja se je slovesno izvršil dne
16. decembra v Celovcu. Novega državnega na-
mestnika je ustoličil sam notranji minister dr.
Frick, ki je pri tej priliki spregovoril ter med
drugim dejal: »Vaša bistvena naloga bodi se-
daj, da boste novo deželo, Južno Koroško (Go-
renjsko), do konca včlanili, da postane drago-
cen in enakopraven del vsega Gaua... Zuna-
nje zblizanje Nemčiji je že toliko napredovalo,
da bo zdaj lahko sledila formalna priključitev
zasedenih krajev Nemčiji. Po priključitvi vas
čakajo nove naloge, ki pa daleč zaostajajo za
odločilnim vprašanjem, kako narodno včlaniti
deželo južno od Karavank.

Ustanovitelj trgovine z znamkami

Danes je skoro vsak otrok filatelista, vsaj po
mestih in trgih. Malokdo pa ve, kako se je fila-
telija začela. Ustanovitelj trgovine z znamkami je
Stanley Gibbons. Oče mu je bil kemik v Plymou-
thu in ga je že v mladostnih letih vzel k sebi v
trgovino. Oče je vsak dan dobival mnogo znamk in
sin je začel zbirati te peestre podobice. Ker je
imel mnogo enakih, jih je začel zamenjavati za
druge. V trgovino si je postavil posebno mizo za
znamke in je že nekaj let že toliko zaslužil, ka-
kor oče. Po očetovi smrti se je popolnoma posve-
til trgovini z znamkami. Kakor mnogi drugi, se

3. stojšča 1 lro. Predprodaja vstopnic v trgovini
Sfiligij, Francišanska ulica.

l Stolna kongregacija za gospe opozarja svoje
članice na današnji redni sešatek.

l Za božične praznike nam je Rokodelski
oder pripravil znano Meškovo božično igro:
»Henrik, govavi vitez«. Igra je vsebinsko zelo
bogata. Oglejte si to lepo slovensko delo! —
Vstopnice so v predprodaji v nedeljo od 10 do
12 in eno uro pred predstavo v društveni pi-
sarni, Petrarškova 12-1.

l Gregorinovo božično dramo »Kralj z neba«
uprizori francišanska prosveta na sveti dan
23. decembra ob pol 5 popoldne, na praznik
sv. Stefana in na nedeljo 28. decembra pa že
ob 3 popoldne. Vstopnice si zaradi velikega
zanimanja preskrbite v predprodaji v trgovini
A. Sfiligij, Francišanska ul. 1.

Gledališče

Drama. Petek, 19. ob 17.30: »Rokovnjače«.
Red Premierski. Sobota, 20. ob 14.30: Zaključna
predstava za Dopoldnavor. Ob 17.30: »Bog z
vami, mlada let!« Red A. Nedelja, 21. ob 17.30:
»Rokovnjače«. Izven.

Opera. Petek, 19. ob 17: »La Bohème«, Iz-
ven. Zelo znižane cene. Sobota, 20. ob 17: »Pro-
dana nevesta« Red B. Nedelja, 21. ob 15: »Ne-
topir«. Izven. Zelo znižane cene.

Pridite po „Slovenčev koledar“!

Vsi oni, ki ste naročili koledar po 9 lir, pridite ponj v Upravo
„Slovenca“ Kopitarjeva 6 — Ljubljana.

Vsem, ki so ga naročili po 11 lir ali pa na skupne naslove, smo ga že poslali!

KULTURNI OBZORNİK

Waggerl: Leto Gospodovo

Ljudska knjigarna v Ljubljani je izdala za božič prelepo knjigo nemškega pisatelja Karla Heinricha Waggerla: *Leto Gospodovo*, ki je gotovo najlepše berilo za božične praznike, praznike vse pomiritve med ljudmi v Bogu. Waggerl, ki je pred leti gostoval v Ljubljani z recitacijskim večerom in je bral prav neke odlomke iz te povesti, spada gotovo med najmočnejše pisatelje iz bivše Avstrije ter se je kot samouk samo s pomočjo svojega talenta priboril med vrhove sodobne, po novem domačinstvu težke književnosti. Po tej povesti *Leto Gospodovo* je postal znan tudi v svetu ter so ga že pred leti preveli Čehi in zdaj tudi Slovenci. Ljudska knjigarna ga daje v prevodu pisatelja Franceta Kunstlja ter v lepi knjižni opremi (str. 200).

Je to svojevrsna povest, pisana v drugačnem slogu, kakor so sicer pisane povesti, pa tudi v drugačni gradnji. Ni to — kakor bi kdo sodil po naslovu — zbirka liturgičnih opisov preko cerkvenega leta, temveč je eno leto vaškega življenja, ki je v celoti in do dna povezano s cerkvenim letom ter z religioznim življenjem, dasi je v njem veliko greha in celo zločinov. Prav ta tesna povezanost materialnega vaškega življenja tekom leta s prazniki, ki so sestaven del vaškega kolektiva, opravičuje pomemben naslov *Leto Gospodovo*, pa tudi duh, ki je ves živ in oblikuje življenje tako, da je v skladu z zapovedjo božjo. Pisatelj je lepo povezal tako doživljanje leta z ministrantom Davidom, nesrečnim nezakonskim otrokom, katerega mati se vlačugari v mestu, ter župnikom v vasi. S tem, da pisatelj opisuje doživljanje ministranta ob smrtih in pogrebih, krstih in prošnjah ter glavnih praznikih, procesijah in birmah ter njegovo lastno rast iz otroka v dozorevajočega fanta ter njegovo prvo simpatijo ob Nežiki, je podana samo tista vez, ki združuje vse to epiko enega leta v vasi ter povezuje več raznih usod. Poleg te začenjajoče se ljubezni, otroške simpatije dveh otrok, ki ju želja po pustolovski odvede od doma v gozd v puščavniško življenje, smo tu priče še usode kmetije na Voglu, smrti starega gospodarja, in grešnega življenja mladega z dekle, ki je imela odnose še z drugimi, kar vodi do umora nezakonskega otroka, pa pozneje do sreče in do poravnave v Bogu, do vdanega čakanja pokore, sodbje; gledamo tudi žalostno usodo Davidove matere, vlačuge, ki po dobroti svobodo-

ljubne kramarice uredi življenje v sklad in se poroči s svojim Karlom, ter začne ob sinu novo življenje. Niti vseh teh usod pa imata v roki župnik in pater Janez, ki s svojo dobroto uvajata božji red v naravni red stvari. Toda vse te zgodbe so komaj vidne in komaj zaznavne v široki epiki letnih časov in cerkvenih godov ter obredov, ki leto na vasi spreminjajo v leto Gospodovo. Začenja se ta povest, ki ni v pravem smislu povest, ne roman, pa tudi ne kronika, temveč čudovita epična stvaritev svoje vrste, s popotnico človeka, ki se odpravlja v smrt; potem pa smo prisotni pri lepih in močno pisanih obredih velikonočnega tedna, pri vstajenju, krstu, pri romanjih prošnji teden, binkošti, predvsem pa pri procesiji na Telovo, ki je opisana z najmočnejšimi črtami, kakor samo še adventni in božični čas poleg birmovanja na vasi, ki je gotovo najbolj živahen in zabaven del povesti. Tudi svetega Miklavža in parkeljnov ni pustil ob strani. Z božičnimi prazniki, Tremi kralji piše konec, ki pa se strne z začetkom spet z velikonočnim pozvanjem, ki je glavno opravilo ministranta Davida, birmanca škofovega komornika in kateri bo morda nekoč še duhovnik. Med te opise cerkvenih praznikov in obredov je pomešanih mnogo legend in pravljic pa tudi storij in vraž, poleg glavnih zapletov in razpletov človeških usod, ki iz greha vsi teže ob milosti praznikov in navad tudi v krščansko življenje, v spravo z Bogom. Tako leto na vasi prehaja v leto Gospodovo, v življenje narave z božjo voljo, človeka s Cerkvijo.

Ni potrebno omenjati, da je pisana ta svojevrsna povest z močnim slogom in živahnimi prizori (dogodek ob birmi, svatba, telovska procesija, božič itd.) ter polnimi barvami, tako da bo vsak doživljal ob njej lepe trenutke utehe in čudne mistike najvišjega z najbolj človeškim, ko človek, ki je sposoda nesnagec, najde najde svojo vrednost in mir v Bogu in Cerkvi. Za božične praznike gotovo najprimernejše branje, ki ima marsikaj skupnega tudi s Claesovovo povestjo *Pokojni župnik Kampens*, ki je izšla prav te dni v Slovenčevi knjižnici. Tako povest, kot jo je napisal Waggerl, spada med pravo domačinsko literaturo, ki jo predstavlja pred svetom, pa tudi med odlične stvaritve katoliškega duha ter more biti naravnost zgled, kako se lahko z velikim umetniškim poletom in silo pišejo katoliška leposlovna dela. td.

Pogovor s slikarjem Miheličem

Obiskal sem umetnika in ga naprosil za par podatkov o njegovem dosedanjem umetniškem ustvarjanju.

Sedela sva v stari ljubljanski gostilni. Nad glavama se boči obok, ki v svoje vegaste vdolbine lovi mrežo senc. Stene so obložene z lesom, da je človeku pri srcu toplo in je menda to slovenski atavizem. Vse občuteke prostora je ubrano na solidno mero, pozne nočne ure in dobro vino. V kotu visi začrnel križ. Med različnimi pogovori si najdemo priliko, da si slikarja dobera ogledamo. Na prvi hip obraz ne kaže umetnika. Niti ne nosi značilnih umetniških atributov, niti nima izraza one vzvišene lahkomišelnosti, ki je tako značilna za te vrste ljudi. Miheličev obraz me spominja na človeka, ki mu ni tuja askeza, taka lea srečaš v konviktilih in samostanih! Tudi v načinu govorjenja, ki tako razkrije človekovo dušo, ne najdeš bežnih miselnih in govorniških prebliskov, ki se nenadoma vžgo in zopet ugasnejo. Zdi se, da slikarjeva notranjost tli v neugasljivem ognju, tako zbrano privede vsako misel do logičnega zaključka in tako intenzivno izlušči iz predmeta njegovo bistveno podobo. Njegov glas je prepričljiv, epičen. Ob zvočnosti dolenskega dialekta te nehoti spomni na stare pripovedovalce narodnih pesmi. Dostikrat izvenjajo njegove misli v ironijo in jedkost.

Govoriva o najrazličnejših umetniških vprašanjih. Omenim mu močan realističen element v njegovi umetnosti. Zanima me slikarjev odnos do narave. Mihelič prične po kratkem premisleku pripovedovati: »Moj odnos do narave? Pred očmi mi je podoba prvega slikarja, ki v mračni razsvetljavi svoje Altamirske jame, kosmat in pošasten, žehče od še tople krvi pravkar ubite živali, od neznane sile gnan s svojim primitivnim orodjem gravira v steno podobe živali, ki izpolnjujejo njegovo krvavo fantazijo. Vodil ga je instinkt in instinkt je glavni ustvarjalec vsake resnične umetnosti. Narava je večni model in predmet slikarstva od altamirskega troglodita do današnjega dekadentnega surrealista. — Moj odnos do narave je razviden iz mojih slik in se zavedam dejstva, da s tem nisem še ničesar povedal. Je to realizem, simbolizem ali kaj? O tem težko kaj določnega povem. Zopno mi je vkalupljanje človeka v nekakšno izjemo. Zdi se mi, da mora slikar tekom svojega razvoja pustiti odprta vrata na vse strani in vodilo je instinkt. Skušati izraziti čimbolj intenzivno in sugestivno tisto, kar slikar izrazi želi. Predati se popolnoma tej želji je, mislim, glavno vodilo, najti samega sebe in svoj izraz. Zvestost želje in razumske pretvarjanje forme in izraza brez notranje instinktivne potrebe je manira in ne stil. Slog je človek, sem nekje čital in slog je doba. Pri slikarju je to stvar podzavesti. Zvestoba in iskrenost do samega sebe in narave je edino zanesljivo vodilo pri iskanju stila. Isto je s takozvanim momentom narodnosti v umetnosti.«

Prekinem slikarja. Zanima me njegovo gledanje na ta problem, posebno, ko je v njegovih delih opaziti nekako prav etnografsko naslonjenost na zemljo in človeka.

»Pri nas se je že dosti pisalo o tem, kaj je tipično za našo umetnost in v čem je naš narodnostni izraz. Kaj je tisto, kar loči n. pr. holandsko umetnost od italijanske. To nam je popolnoma jasno, toda določiti karakteristiko slovenske umetnosti n. pr. spričo ene od teh dveh, nam je pa na žalost zankačar še zelo težko, če ne nemogoče, saj pravijo, da se začne slovenska umetnost šele z impresionizmom. Sicer jaz nisem tega mnenja in trdim, da je že Petkovšek s svojo sliko »Doma« izrazil toliko tega, čemur bi lahko rekli, da je »slovensko«, kakor zlepa ne kak slikar pri nas. Pri slikarju je pojem narodnostnega v slikarskem pomenu te besede sekundarnega pomena, mislim namreč stvar podzavesti. V vseh primerih imajo te slike lahko slovenskega duha, ali pa ga nimajo. Je pa tudi jasna stvar, da se bo slikar lažje približal samemu sebi in duhu naroda, če dela med narodom in se skuša živeti v narodovega duha in da bo v slikah rodne zemlje in rodni ljudi lažje našel samega sebe in dotik z ljudmi. Je pa tu še vprašanje snovi.

Pri nas dostikrat škodoželjno napadejo slikarja, če je na njegovi sliki še kaj več kot n. pr. samo hruska ali pa glava ženske in če hoče biti slika še mogoče iz etičnega, narodnostnega ali kakršnega koli pogleda zanimiva, z že priznanim, cinično opombo: *literatura*. Vsi vemo, da so bili Rembrandt, Goya ali pa Brueghel st. odlični slikarji, čeprav niso slikali samih tihožitij...«

Slikar je utihnil. Opazil sem, da mu vse to leži globoko v srcu in da vsa ta vprašanja niso stvar »literature«, marveč skupne in osebne bolečine. Vstopajo novi gostje, med njimi naš kulturni urednik. Prisede, naroči merico rebule in vpraša čez nocoj: »Intervju?« Prikimam. »Ena kolona?« »Več,« zamolčim. »Nemogoče, kaj pa misliš? Nimam prostora!« »Poglej,« mu kažem listek, »še tri vprašanja imam napisana. Kako naj izpustim vprašanje: Kaj nameravate za bodočnost?«

Nato pa je slikar kratko odgovoril:

»To pa bo pokazala bodočnost sama. Ne govorim rad naprej, ker človek, najmanj pa slikar, nikdar ne ve, kam ga umetniški nagon zavede.«

Dr. S. Milkuž.

Yusuke Macuoka je bil gozdni delavec

Pred nekaj desetletji je stopil v službo pri nekem farmerju v Zahodni Ameriki mladi in zelo podjeten Japonec. Največ je delal v zgodu, kjer je podiral in sekal dreve. Ko se je po težkem in napornem delu vračal na farmerjev dom, je jemal v roke knjigo in je dolgo v noč študiral. Farmer ga je večkrat opozarjal, da se mora odločiti ali za sekirko ali za knjige, ker oboje ne bo šlo. Zilavi Japonec pa je vzdržal in je bil pred kratkim zunanji minister japonskega cesarstva. Pisal se je namreč Yusuke Macuoka.

Nove španske železnice

V Španiji so pred nedavnim izročili prometu novo železniško progo med Castellanom na Ebru (od katere se odcepijo stranske proge do železnice Saragossa—Pampeluna—San Sebastian in Saragossa—Bilbao) in Sorio. Nova proga je dolga 103 kilometre in vozi preko verige Sierra del Moncayo ter ima 12 predorov in 3 viadukta in je speljana preko 4 velikih mostov. Omogoča zvezo med Madridom in Navarro. V toku je gradnja nove železnice, ki bo vezala Madrid z Valencijo, velikim španskim sredozemskim pristaniščem in bo važna za promet s poljskimi pridelki. Nova železnica zveza bo za 100 km krajša od sedanje zveze med Madridom in Valencijo, ki je dolga 500 kilometrov in gre po ovinkih skozi Arjezanu, Albaceto in La Encino.

7083 Filipinskih otokov

Filipini so bili odkriti od vzhoda. Magalhaes je uresničil misel in željo Kristofa Kolumba, doseči vzhod na poti okrog sveta. Ko je Magalhaes jadrar okrog sveta, je odkril Filipine. Več mesecev so nosili njegovo ladjo leni valovi od Južne Amerike po Tihem oceanu. Aprila 1521. je končno vendarle zagledal suho zemljo, kjer pa je ravno divjal boj med »sultanom« Zebujem in maktabjskimi domačini. Zanašajoč se na puške svojega novega prijatelja je pomagal sultanu in pristal pred sovražnim otokom. To je bilo usodno zanj. V plitvi vodi so ga sprejeli Malajci s kiji in ga dobili v precep. Šele dvajset let pozneje je prišel zopet Evropejec na te otoke, ki jih je Magalhaes imenoval Lazarjeve otoke. Bil je Španjolec Villalobos. V čast španskega infanta in poznejšega španskega kralja Filipa II. jih je imenoval Filipine ter jih podvrnil španski nadoblasti. Otokom so vladali Španjolci iz svojih srednjeameriških dežel. Domačini in Španjolci so se dobro razumeli. Poleti je podnebje deževno, od decembra notri v pomlad je prijetno toplo. Narava nudi ljudstvu razpisno vse, česar potrebuje. Ker Španjolci domačinov niso gospodarsko izrabljali, je vladalo med obojimi prijateljsko in zaupno razmerje. Domačini so se tekom let vedno bolj mešali s Španci, mesta so dobila španski izraz in prav tako tudi življenje v njih.

Leta 1898. je izbruhnila vojna med Ameriko in Španijo. Amerika si je želela teh 7083 otokov — naseljenih in imenovanih je med njimi le 2441 — in je v pariškem miru kupila Filipine za 20 milijonov dolarjev od Španjolec. Z amerikanizmom je nastopil na Filipinih tudi lov na dolarje. Še danes je v deloma slabo preiskanih pragozdovih na severovzhodnem delu Luzona, največjega Filipinskega otoka, precej divjakov, na sosednih manjših otokih pa stanujejo morski ropar-

ji Mori. Celotna površina za naselitev sposobne zemlje je približno tako velika, kakor celo japonsko otočje. Zemlja je mnogo rodovitnejša, kakor na japonskem otočju, prebivalstva pa je na Filipinih komaj petino od japonskega. Rodovitni, neobljuden prostor je zelo privlačeval Japonce. Japonskih priseljencev je bilo vedno več in v okraju Davao na otoku Mindanao je nastala 2000 glav broječa japonska kolonija. Amerikanci, ki so zasedli Filipine kot najbližjo postojanko proti Japonski, so začeli sumljivo gledati na vedno večji japonski dotok. Ameriški kmetje so imeli močno konkurenco v cenah filipinskih pridelkih konoplje, tobaka in sladkorja. Do leta 1909. Filipini zato sploh niso bili vključeni v ameriško carinsko unijo. Po tem letu so nastajale vedno nove težave. Toda kmalu so pri natančnejši preiskavi tal zasledili na Filipinih ležišča železne in manganeve rude, po letu 1935 pa še kromovo rudo, zlato in petrolej. Standard-Oil-Company je upala, da bodo petrolejski vrelci na Filipinih tako bogati, kakor na Borneu. Ameriška mornarica je zelo želela, da bi se petrolejske zaloge za ladje in letala na oporiščih v Manili ter na sosednjih otokih lahko krile z domačimi proizvodi.

Filipini bi radi postali samostojni. Amerikanci so jim samostojnost obljubili do 1. 1942. pozneje so preložili ta datum na 1. 1946. dovolili pa so Filipinčanom, da smejo organizirati lastno vojsko, dokončno popolno svobodo pa so jim nazadnje obljubili za leto 1960. Takrat bo prešla celotna uprava in oblast v filipinske roke, sedaj pa morajo Zedinjenim državam odstopati 5% carine na nekatere vrste blaga. Doslej je šlo 85% filipinskega izvoza v Zedinjene države. Ko so Amerikanci začeli bojkotirati Japonsko, je bil gospodarski stik med Filipini in Japonsko popolnoma prekinjen.

Sport

Iz domače smuške zgodovine

Kako so smučali naši predniki pred modernim smuškim pokretom

Po Valvazorjevih zapiskih vemo, da so slovenski kmetje s pridom uporabljali smuči že v 17. stoletju. Največ so smučali v okolici Turjaka, verjetno pa je, da so poznali praktično vrednost »smučev« tudi v drugih krajih, zakaj Valvazor ne pripoveduje le o kmetih v okolici Turjaka, temveč o Kranjskih slovcih.

Ljudske smuči so bile razmeroma kratke in široke. Sprejeli so bile zakrivljene kot sani, niso pa imele žlebiča in tudi ne oboka pod stopalom. Tudi vezi so bile preproste: naši predniki niso poznali kovinskih ušesec, temveč le krepke prstni jermen, v katerega so vtaknili stopalo. Kljub temu je bila umetnost smučanja v 17. stoletju na precejšnji višini. Valvazor poroča, da so bili kmetje v smuku naravnost po strmini zelo hitri in da so se znali tudi vsaki prepreki izogniti. Kakor kaže so svigali mimo dreves in skal in se niso bali strmin, četudi so bile gosto porasle. Gotovo je torej, da niso uporabljali lesenih plohov samo mesto krpel, jasno je tudi, da se niso na smučeh le »sanjali«, temveč da so poznali smuške zavoje.

Ker nam je smuška oprema dobro znana — nekatere stare bloške smuči so ohranjene in se nahajajo v inozemskih muzejih — lahko brez nadaljnega ugotovimo, da ni bila tehnika starega ljudskega smučanja podobna sodobni športni tehniki. Bila je lažja in enostavnejša. Pri smučanju so uporabljali kmetje dolgo palico, na katero so ee krepko naslanjali in s pomočjo katere so izvajali smuške zavoje. O plugih in kristijanijah ne more biti govora, ker je bila vez med čevlji in smučmi le rahla. Pri smuku so se naglani nazaj, s tem so prenesli precejšen del telesne teže na kolec in so obremenili zlasti zadnje del smuči. Lopatice smuči

so bile torej razbremenjene, kar je omogočalo lažje krmarjenje s pomočjo palice. Iz tega lahko sklepamo, da niso poznali pluzne tehnike in da so izvajali samo loke, pri katerih sta bili smučki vedno vzporedni.

Nemogoče je ugotoviti, kdaj je bila smuška tehnika naših prednikov na visku. Za to imamo premalo podatkov. Iz dopisov pa, katere je poslal L. 1845. Podgrivarski v Bleiweisove »Kmetijske in rokodelske novice« sklepamo, da v tem času niso bil več tako urni na smučeh. Podgrivarski: »eploh ne omenja zavojev, temveč le hojo in smuk naravnost. Zanimivo je tudi, kaj pravi o uprabi palice. V 19. stoletju so smučali s pomočjo palice le manj izurjeni, medtem ko so ee »mojstri« spuščali brez nje. Ker pa je pri takratni enostavni opremi komaj verjetno, da bi izvajali smuške loke brez palice, smemo soditi, da so smučali samo naravnost po strmini.

Tudi v novejši dobi, ko so se pred 30. leti pojavile med Slovenci prve moderne smuči, ni bilo slišati o razvitejši tehniki na Blokah. S časom so zgradili na Blokah vedno več cest, katere so tudi pozimi zvozili in shodili. Smuči niso bile več tako neobhodno potrebne in uporabljali so jih samo še pri domovih, ki ležijo daleč od pronačnih naprav.

Ob tem kratkem opisu smuške tehnike naših prednikov moramo ugotoviti, da je naše bloško smučanje še vedno preveč neraziskano. Še vedno čakamo na človeka, ki bo posvetil temu zanimivemu pojavu v zgodovini slovenskega športa več časa in pozornosti in kateremu se bo posrečilo odkriti tudi vse ono, kar je za enkrat še zavito v temo.

Table-teniški dvboj Mladika:Hermes.

V nedeljo, 21. t. m. bodo gostovali igralci bele žogice iz Šiske na Kodeljevem, da se prepičajo o trenutni formi svojih in nasprotnih igralcev. Hermes bo verjetno poslal v boj stare kanone Marinka, Lazarja in Djinovskega. Mladika bo porabila ta dvboj za oster trening, ker se obetajo sedaj večje table-tenis prireditve: božični turnir SK Mladike 28. t. m. in troboj SK Mladika:ZSK Hermes:SK Korotan 1. ali 4. januarja 1942. — V nedeljo popoldne pridejo na Kodeljevo tudi table-teniški igralci Slavije, ki bodo merili moči z drugo garnituro Mladike.

Za št. Jakobski okraj bodo ustanovili v Ljubljani nov športni klub, ki bo gojil nogomet in boks. Imenoval se bo SK Zabjak. — Boksarsko sekcijo bo vodil večkratni prvak E. Baloh. Ustanovni občni zbor bo 21. t. m. v klubski dvorani gostilne Lozar, Rožna ul. 17. Pripravljalni odbor vabi na občni zbor vse one, ki bi se želeli vpisati v novi klub.

Celovsko hokejsko moštvo je odpotovalo v Milan, kjer bo nastopilo v drsalni palači proti H. C. Milanu. Za božič bodo Celovčani spet doma in bodo igrali proti slovaški hokejski reprezentanci.

100 km v dveh urah. Belgijska kolesarska dvojica Debruicker—Dekuysscher, ki je zmagala na Dirbah na 100 km, je dosegla odličien čas 2:01.27, kar pomeni skoraj 100 km v dveh urah.

Hrvatski nogometaši bodo odpotovali v Budimpešto, kjer bodo v nedeljo 21. t. m. igrali proti madžarskemu prvaku Ferencvárosu. Za hrvatske barve se bo boril SK Gradjanski. —

Nedavno so se dogovorili tudi za meddržavno tekmo z italijansko reprezentanco, katero bodo odigrali marca meseca v Italiji. Točnejši termin in kraj še ni določen.

Monakovska zaročenca in pozneje zakonca Baier sta bila skozi 6 let nekako abonirana na nemško drsalno prvenstvo v parihi. Osvojila sta si ga l. 1934. prvič, lansko leto pa zadnjič. Sedaj, ko nastopata med profesionalnimi umetniki na ledu, sta odstopila drsalno prvenstvo amaterjev berlinskemu paru Strauch—Noack.

Finske »saune« bodo vpeljali tudi v Nemčiji. S finsko slavo na športnem polju se je razširil tudi glas o finski sauni, to je ljudski parni kopeli, katero imajo skoraj pri vsaki hiši. Finci so prepričani, da imajo od znojenja v saunah velike koristi in smatrajo, da so take parne kopeli po vsakem napornem treningu nujno potrebne. Kljub temu, da so postale finske saune narodno znane, jih doslej še niso začeli graditi v drugih krajih razen v Nemčiji, odkoder poročajo, da so jih vpeljali to zimo za veslaške športne klube.

Zimski petobjoj, o katerem smo že poročali, bodo priredili v Švici od 12. do 15. januarja. Razen Švicarjev, ki so prvič vpeljali zimski petobjoj in se zaradi tega imenuje »švicarski petobjoj«, bodo nastopili tudi Nemci, Italijani in Švedi.

Maksa Schmelinga nagovarjajo, da bi začel zopet z boksarskimi borbami v areni. Zdi se pa, da je Maks za to že premar in da bo nastopal le še proti partnerjem, ki mu niso nevarni. Kakor poročajo, bo nastopil Schmeling najprej v Brüsslu, kjer bo pokazal šolo boksanja v obliki javnega telovadnega nastopa.

Na levi: Nemški top sredi blatne ceste na vzhodnem bojišču. — Na desni: Sovjetski ujetniki prinašajo svoje ranjence na prevezovališče.

Francesco Perri:

16

Neznani učenec

Zgodovinski roman iz Kristusovih časov. Prevedel dr. Joža Lovrenčič.

Sonce je bilo že visoko in ozračje prijetno. Onstran vaz, ki so krasile ograjo ploščadi, se je lesketalo morje. Dolgi, peneci se valovi so se neprenehoma zaganjali proti obali in cesarska ladja s svojimi svilenimi raznobarvnimi jadrji in velikim orlom se je zibala v notranjem zalivu kakor pravični ptič s Srečnih otokov. Iz mesta in zlasti iz pristanišča je prihajalo nedoločno, a grozno hrumenje množice, ki je kričala pred zaporami in glasno klicala cesarja.

Trasillus, ki mu je bilo naročeno, naj privede mladega Judo, se je vrnil na ploščad in gnil pred seboj bitje, ki je le še s težavo ohranilo v obrazu in v udih človeško postavo.

Nova črna tunika iz kozje dlake je pokrivala le napol močno, a do kosti shušano telo, ki je bilo po nogah in rokah rjavo križasto kakor peščenjak, porasel z lisajem. Rusi, dolgi lasje, kakršne so nosili nazireji v Palestini, so se mu v gostih, mastnih predenih motali na glavi in okoli čela. Majhna brada sirkove barve je zakrivala shušana lica in od prejšnje lepote so ostale obrazu le še oči, dvoje groznih, na široko odprtih, strmečih, polnih divjega ognja.

Ko se je mladi Jud ustavil pred Cezarjem, ni nič pozdravil, samo svoje blazne oči je vprl vanj.

To naj bi bil gospodar sveta? Krčevito so se mu zganile roke, ki so mu pokvečene od protina visele z ramen kakor korenine kakega nad breznom usihajočega drevesa.

Ne glede na cesarsko oblast, ki ga je obdajala, je Tiberij napravljaj močen vtis. Sedel je na slono-

kostenem kurulekem stolu, božal z močnimi, belimi rokami bronasto želvo, ki je bila pred njim na mizi. Starec se je zadel tudi Judu ob prvem pogledu skoraj lep. Bela polt njegovega obraza in vrata, čeprav polna mozoljev, velike ženske oči z ogromnimi zenicami, ki so se zdele v luči kakor dvoje odprtih okenc v strahotno tajinstven svet, in že siva griva las, ki so mu padali na tilnik, vse to je izražalo neko vzvišeno in veličastno milino. Če pa so se njegove oči kam vprle, so se zenice tako čudno svetlikale, da so spominjale na tiste velike mačke, v obeh katerih se zdi, da se zrcali samota pušave. Tudi v njegovih očeh se je odražala velika in strahotna osamljenost.

»Stopi naprej, Jud,« ga je opomnil Trasillus, in moli božanskega Cezarja!

Mladenč se je prestopil za dva koraka in ne da bi pokleknil, še dalje strmel osuplo v cesarja.

»Odgovori na moja vprašanja,« je spregovoril Tiberij. »Če boš modro in brez prevare razložil, kar ti predložim, te osvobodim. Dam ti tudi nekaj denarja in te pošljem z družino vred v Judejo.«

»Nikogar več nimam, o Cezar,« je odgovoril judovski mladenič. »Oče mi je pred dvema mesecema umrl od naporov v rudniku, o materi pa nimam nobenih vesti.«

»Dobro, pojdeš pa sam. Poslušaj poročilo, ki mi ga je poslal upravitelj Judeje, in povej mi, kar veš o prihodu vojskavca, ki ga v tvojih krajih pričakujejo pod imenom Mesija.«

Na Tiberijev migljaj je Trasillus bral Pilatovo poročilo.

Ko je prebral, je mladi Jud dvignil roke in globoko zavzdihnil:

»O Jehova, gospod na višavah, bodi zahvaljen. Ali pride sin Davidov?«

»Kdo je ta sin Davidov?« je vprašal Tiberij rezko.

Jud ni odgovoril. Obrnil se je k Trasillu in mu rekel:

»Prinesi mi zvitek Danijelove knjige in Cezarju povem resnico, kakor me navdihne Jehova.«

Trasillus je pričakoval, da bo kaj takega zahteval, in dal mu je zvitek papirja, ki si ga je prikrbel v izraelskem okraju onstran Tibere.

Jud je razgrnil papir, bral nekaj časa potihoma, potem pa je postavil pret na neke vrete v enajstih poglavjih in krillil kakor nor od veselja. In še je uprl v cesarja svoje presunljive oči in spregovoril:

»Poslušaj, sin Livijin, besede prerokove! Tri- je monarhi — pravi Danijel — si bodo sledili v vladanju sveta, preden pride Mesija. Prvi je tisti, ki pojde z orožjem proti trdnjavam svoje dežele, a se spotakne in pade in ga ne bo več. Ta prvi kralj je bil Julij Cezar, ki je šel zoper Rim, a je, ko je premagal vse svoje sovražnike, padel pod Pompejevo soho in bil umorjen. »Sledil bo mogočnik, ki je poslal izterjevalce davkov po deželi, ki je slava kraljestva.« Ta mogočnejši je bil Avgust, ki je popisal zemljo Judovo in ji naložil davek. »Za njim pride zaničevanja vreden monarh in pod njegovim vladanjem se prikaže Mihael, vojskavac Gospodov, ki prinese pravico na svet, in vsi, ki bodo zapisani v knjigi, bodo rešeni. — Ta zaničevanja vredni človek si ti!«

Ob teh besedah je Tiberij zaripel planil koncu zgrabil bronasto želvo z mize in jo s tako besnostjo zagnal v Judo, da je samo kriknil in že padel vznak s prekanim čelom.

Osvobojenca sta prebledela. Trasillus je opravljal nad cesarjevo obleko svoje zagovore in rotive, Trakijec pa je trepetaje prestrašen čakal ukazov.

»Vrzi ga v zaliv!« je ukazal Tiberij z namigom Judo, ki je še hropel na tleh zleknen in mu je v potoku vrela kri iz glave.

Trakijec ga je zgrabil za tuniko, ga dvignil, tekkel z njim do ograje in ga vrget na skale, ki so obdajale pomoče v zalivu.

»Pojdimo,« je ukazal Tiberij, ko je zagledal v vratih obraz Fulcinija Triona z izbuljenimi očmi, »vrnem se na Capri. Ne o Rimu ne o Rimljanih nočem nič slišati.«

Fulcinij jeagal kakor gosak.

»Kaj se je zgodilo, o božanski? Pomiri se... pomiri se... Senatorji te čakajo...«

»Nikogar ne maram videti!« je puhnil Cezar, odhajajoč v vilo. »V Rim naj se vrnejo ti pa poskrbi, da bo ladja pripravljena, ker hočem takoj spet na Capri!«

Cez pol ure je cesarska ladja napela jadra in ko so sneli vrvi, je zavila v izliv Tibere ob začudenju in besnem tuljenju množice, ki se je gomilila v bližini pristanišča.

16.

Ko je ljudstvo, ki je hrumelo okoli vile in po ulicah Ostije, videlo, da se pozlačena ladja oddaljuje na morje, in je izvedelo, da cesar ne pride v Rim, temveč da se vrača na Capri, je bilo, kakor bi izbruhnila nenadoma v ozračju nevihta.

Neznansko tuljenje se je ogorčeno širilo kakor grmenje med množico. Kričanje, preklinjanje, rotenje je polnilo ozračje.

»Smrt Biberiju!« so z besedno igro spremenili Tiberija v pijanca.

»Smrt staremu pokvarjencu, smrt kozlu lizavcu!«

»Žita hočemo, hočemo kruha!«

»Ljudstvo prestolice sveta umira od lakote!«

V navalu je ljudstvo nenadoma predrl vojaški kordon, obkloplilo Trionovo vilo in začelo metati kamenje in palice v ograjo in okna.

»Nad Emporium, v skladišča, v žitnice!« so se zaslišali posamezni klici.

Malioglasi

V malih oglasih velja pri iskanju službe vsaka beseda L. 0.30, pri ženitovanjskih oglasih je beseda po L. 1, pri vseh ostalih malih oglasih pa je beseda po L. 0.60. Davek se računa posebej. — Male oglase je treba plačati takoj pri naročilu.

Službe

Dobe:

Bančnega uradnika

s perfektnim znanjem italijanske, isče denarni zavod za nastop izven Ljubljane. — Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Bodočnost« št. 13567.

Kurivo

PREMOG in DRVA

I. POGAČNIK,

Ljubljana, Bohoričeva 5.
Tel št. 20-95.

Prodamo

Prodam

drgalke, pisalni stroj, portabel, mizo, gramofon, plošče, biljardet, citro. — Naslov v upravi »Slov.« pod št. 13568.

Posestva

Trgovska hiša

naprodat na najpromet, točki periferije Ljubljane. Hiša je enonadstropna, z zelo dobro vpeljeno trgovino specerije in mešan. blaga. Velik mesečni promet, 2000 m³. — Poleg tega naprodat še več drugih nepremičnin. Zajec Andr., realiteta pisarna, Tavčarjeva 10, tel. 35-64, p.

Posestvo

okoli 20.000 metrov zemlje, blizu Ljubljane, prodam. Hiša in gospodarsko poslopje v novem stanju. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 13563.

Oglašujte v edino uspešnem dnevniku »Slovenca«!

Kap jih je zadela...

33

»Najbrž sem ga iztrebil. Ze vem. Spominjam se. Pred tremi tedni sem streljal na gaibca...« Chappell je pogledal v cev in povohal. »Skoda, tega bi mi ne smeli praviti!« Posredovalce obraz, prej tako lepo rdeč, je spretelela sedaj bledica.

»No, no, potem pa ne vem..., zajecja. Chappell pokima.

»Imate orožni list?«

»Da...«

»Pri sebi?«

»Da!«

»Mi ga lahko daste?«

»Prosim! Tukaj je!«

»Hvala! — Takoj, ko se bo ta slučaj razjasnil, si lahko dvignete orožni list in pištolo pri sodnji grofiji. Hočete potrdilo, da sem vam zaplenil...?«

Posredovalec odkima.

Brez besed in trdo stopajoč odide skozi dež.

»Čudni svetnik!« pravi Montgomery, ko je zašla njegova postava za drevesi. »Kako spada tale v naš primer, to bi tudi rad vedel...«

»Kaj si bova lomila glave!« mu pravi pomirjevalno Chappell. »Pištolo in prazni naboj iz gledališke eobe bomo poslali v tehnični laboratorij za preiskavanje orožja...«

»Ce imajo v Angliji kaj takega!« reče Montgomery podcenjevalno.

Chappell prikim.

»Scotland Yard je postavil v nekem london-skem predmestju velik laboratorij za vsemogoče preiskave in vodijo ta laboratorij večaki z vseh delov sveta.«

»Čudotivo!« pravi zasmehovalno Montgomery, ki ni imel preveč dobrega mnenja o angleški policiji.

»To je tista samotna steza« razjašnjuje Chappell neposredno. »Bova pogledala, kam neki pelja.« Amerikanka sta prišla kmalu na zadnjo plat starega dela gradu.

Mali, vogalni stolp je imel v pritličju mala vrata, a vhod je bil preprežen s pajčevino.

Montgomery se zaničevalno nasmeje.

»Pri tej večni burji in neprestani vlagi si postavi neumni pajek svojo mrežo kar na planem,« dovtipkuje. »Kdo neki bo tako trapast in bo to-le verjel?«

»Drži gobec!« mu pravi Chappell polglasno.

»Preja je tudi malo predebela, da bi verjel, da je pajčevina. Rad bi vedel iz česa neki je ta snov.«

»In praga teh-le lepih duri že stoletja nihče ni prestopil,« nadaljuje zasmehovalno Montgomery, »in kljub temu je ključavnica tako lepo namazana, da se vidi celo sledi mastnih kapljic.«

»Pojd!« ga naglo pozove Chappell.

»Ti hočeš notri?«

»Mar izgledam kot samomorilec?«

»Prav za prav niti ne.«

»No, torej!«

»Kam?«

»Čez hodnik v klet.«

»Dobro, v redu!«

Gavin je pomagala obema, ko sta z veliko vne-mo glačila premočena površina.

»Je na Irskem tudi taka mokrota?« vpraša pri-jazno Chappell Gavin.

»Na žalost, gospod toda mlo je in toplo.«

»Ah, tudi v našem rojstnem kraju, Phineas?«

»Prav zares, gospod. Aravkarije in emokve so lahko celo pozimi zunaj. Se travniki ostanejo lepo zeleni in mirzi zimski dobi.«

»Tam pri vas je pravcati raj, Phineas!«

»To tudi je, gospod. — Zelita gospoda svetilko?«

»Prav zares, Phineas,« pravi zaničevalno Chappell.

Toda služabnik je preslišal.

Cez par minut je že migotala pošastna belkasto zelena svetloba svetilke na stenah obokane kleti.

Chappell je opazoval pozorno vsak kotic.

Obstal je pred steno, ki jo je odkril Bobby, še, ko je živel Henry Casserton, tako, da jo je oprostil stare ropotije, ki je bila pred njo naložena.

»Da je stena na novo vžidana, se vidi na prvi pogled,« meni Montgomery.

»Kaj pa imaš zopet?«

Chappell je potegnil iz žepa gumijasti mošnjček.

Iz tega je vzel stetoskop z dvema cevčkama in nikljasta konca je vtaknil v ušesa.

Poteim je oprezno splezal na skladnico stare ropotije.

Pozorno je ob steni prisluškoval.

Cez par minut je podal Montgomeryju slušalni aparat, ki ga drugače uporablja prav za prav zdravnik za preiskavo telesnih votlin.

»Ti, za steno pa teče stroj,« pravi Montgomery.

»Da, torej morava notri.«

»Toda kako? Skozi duri s pajčevino?«

»Ne bo šlo.«

»Potem pa kar tu skozi steno.«

»Morda...«

Dotrpel je naš nadvse ljubljani oče, stari oče, brat, stric in tast, gospod

† Dernovšek Marko, vulgo štamfar

posestnik, gostilničar in lesni trgovec iz Save pri Litiji

Na zadnji poti ga spremimo v petek, dne 19. decembra 1941, ob 4. uri popoldne z Zal, kapele sv. Andreja, začasno na pokopališče k Sv. Križu. Sv. maša zadušnica se bo brala v soboto, dne 20. decembra t. l. ob 9. uri v kapelici pri oo. frančiškanih v Ljubljani.

Sava pri Litiji, Ljubljana, Brno, dne 18. decembra 1941.

Žalujoče rodbine:

Dernovšek, Rabič, Gregorc, Jug, Ustar, Prosenc

Umrl nam je po kratki in mučni bolezni naš ljubljani mož, oče, brat, stric, svak, gospod

Smrtnik Anton

posestnik in usnjar

17. decembra, previden s tolažili sv. vere. Dragega pokojnika prepeljemo na Dobrovo pri Ljubljani, kjer bo pogreb v soboto, dne 20. decembra 1941, ob 10. uri dopoldne na farno pokopališče.

Dobrova pri Ljubljani, Ljubljana, dne 18. decembra 1941.

Žalujoči:

Franciška, žena,

Franciška, Ivanka, Anton, Francek, otroci in ostalo sorodstvo.

skem še rodbina Stuartovcev, je peljala tod okrog važna prometna cesta. In mnogo velikih mož je bilo pogoščenih v tej gostilni, ki je bila sedaj last gospoda Neilla.

Neglede na slovo od gospoda Chappella se je počutila gospa Helena v tem poslopju (ki je bilo v primeri s heatherstonskim gradom manjše) veliko bolj.

Cezprav se ni imela »Neillova gostilna« — tako je oznanjala izvesna tabla nad vhodom — niti električne luči niti osrednje kurjave, je bila gostilna zelo domača.

Povedo na hodnikih in v sobah so gorele svetilke, in sobe so grele poštene peč.

Tukaj ni bilo neprijetnih sajaatih kaminov, pri katerih se je sprednji del človeka, sedečega pri kaminu, skoraj pekel od vročine, po hrbtu pa ga je zeblo kot bi bil v ledeni dobi.

In celo vrt, ki je bil okoli hiše, je bil veliko bolj prijazen kot park heatherstonskega gradu, kajti ni bil tako izpostavljen vetrnim sunkom od morja.

Zato je izbrala gospa Chappellova vsako minuto ko ni deževalo, da je nadoknadila, kar je zamudila v mračnih zidovih heatherstonskega gradu.

Ko je opazila, da je postala plast oblakov bolj redka, je vzela iz starodavne omare svoj trenchcoat, obula visoke gumijaste škornje in odhitela dol v vrt.

Tam je srečala Ambroseja, ki je pravil s kislim obrazom.

»Dolčas tukaj, ko na heatherstonskem gradu streljajo duhove.«

Gospa Chappellova se je morala smejeti njegovemu tarmanju.

»Jaz se počutim tukaj tudi vee drugo kot srečno. Veliko rajši bi bila tam in bila deležna vseh nevarnosti...«